

Posam. štev. Din -75,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

"TABOR", izhaja vsak dan, razven
odpadki in praznikov, ob
datumom naslednjega
magično po noči 10
zmesavo 18 Din, d.
1150 Din, na izd.

"NARODNI LIST"
"Tabora" se naroča
in mesečno 2° Din, četrt-
letno 6 Din, polletno 12 Din,
celoletno 22-50 Din

Naročnik se plačuje v naprej

Poštšina plačana v gotovini.

TABOR

subjektivno

(NARODNI LIST)

Posam. štev. Din -75,
četrtkova in sobotna
številka Din 1.50 :-:

UREDNIŠTVO "Tabora" in "Na-
rodnega lista" je v Mariboru, Jur-
čičeva ulica 4, I. nadstropje. —
Telefon interurban štev. 276. —
Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4,
prilike dno. — Telefon št. 24.
ŠHS poštno-telek. rač. št. "Tabor"
11.787, za "Narodni list" 12.853.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. Inzeratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II).

Maribor, četrtek 11. januarja 1923.

Štev: 7 (2).

Beseda o naši kmečki politiki.

Stiri leta so delovali v Beogradu poslanci klerikalne kmečke zveze, dve leti pa samostojne kmečke stranke. Delovalo je iz mariborskega volilnega okrožja tamkaj 7 poslancev klerikalne kmečke zveze in 4 poslanci samostojne kmetijske stranke. Gotovo ni neopravičeno zahtevati od njih pojasnilo, kateri zakoni za kmetijstvo so bili v teh 4 letih v narodni skupščini sprejeti. Če bi se pa reklo, da so razmere bile take, da taki zakoni niso prišli na dnevnico, vprašati bi bilo g. dr. Korošca in g. Puclja, ki sta bila oba po dve leti ministra, zakaj se ni sklenil noben zakon baš o poljedelstvu, ko je socialno zakonodarstvo in ureditev delavnega časa v obrti vendarle zakonito urejeno? Če pa ministra nista zmagala s svojim prizadevanjem, naj pa povejo klerikalni in samostojni kmetijski poslanci, katere predloge o kmetijskih zakonih so izdelali in predložili? Če zakoni niso na vrsto prišli, zakaj niso poslanci vsaj v proračunski razpravi oertali kmetijskega programa? Zakaj ni bil podpredsednik skupščine kmet urek celo leto dni v skupščini? Če je bil bolan, zakaj ni niti enega govora držal kvalificirani poslanec samostojne g. Dobnik? Če je tudi on bil bolan, kje so bili oni poslanci, ki so bili zdravi? Če pa ni delavnih sil, zakaj se je od bil sporazum z napredno kmeto-obrtno zvezo? Gospod Josip Drofenik piše dr. V. Kukovec 3. jan. 1923: »Velečenjeni gospod minister! Jaz Vam nisem ničesar obljubil obveznega, izrazil sem samo moje mnenje, ko nisem še mogel pregledati politične situacije. Ko ste mi pa pisali, da hočete biti nosilec liste, pa niti odgovoriti nisem hotel, ker na to bi ne mogel pod nikakim pogojem pristati. Kakor Vam znano, je pa stranka sploh vsak kompromis osobito še na Vaše pismo, ki naznanjate Vašo samostojno kandidaturu, odklonila.«

Naša javnost ima pravico zvedeti čisto resnico. Zato bi kazalo, da objavi g. Drofenik tudi pismo, ki ga je prejel od dr. Kukovec, da se vidi iz celote besedila, ali je dr. Kukovec tako zahtevalo stavil. Dne 29. decembra zvečer je dr. Kukovec nasprotno stavil g. Dobniku predlog, naj bode kmet Štefan Kühar nosilec liste, dr. Kukovec pa srezki kandidat v Murški Soboti. To je odgovorjalo predlogu g. Drofenika v njegovem že objavljenem pismu 27. dec., kjer priznava g. Drofenik JDS itak Prekmurje in še en siguren okraj, kjer bi ta stranka mogla kandidirati enega obrtnika. Dva kandidata, ki odgovarjata posestnemu stanju, izmed 15 ni mnogo. Gospod Dobnik naj je ljubeznjiv in potrdi pred javnostjo, da je dr. Kukovec predlagal ta izhod iz položaja, da je gospod Dobnik izjavil, da Prekmurec na listi samostojnih kmetov ne more biti nosilec, kjer je sploh še boj med g. Pucljem in našim okrožjem glede osebe nosilca. Kaj se to pravi, da stranka ni hotela? Ali Drofenik in Dobnik v svoji stranki nič ne pomenita? Če vodilni politik demokratske stranke izjavi pripravljenost kot srezki kandidat nastopiti, kjer kmetijski itak niti 100 glasov nimajo pričakovati, zakaj ne bi mogel g. Drofenik v Šmarju in St. Jurju kandidirati?

Pridobitni krogi so v Celju in Mariboru še 7. t. m. sklenili zahtevati sporazum med naprednjaki! Čas je še zmiraj. Dr. Kukovec je tam izjavil, da je v slučaju sporazuma celo priprav-

Volilno gibanje v polnem razmahu.

Volilna seja ministrskega sveta. — Prehrana pasivnih krajev in radikalski mandati.

Beograd, 10. jan. Včeraj zvečer med 5. in 8. uro se je vršila seja ministrskega sveta. Na tej seji se ni razpravljalo o zunanjem položaju kakor je bilo pričakovati, to pa vsled tega, ker nista bila prisotna zunanji in vojni minister. Pravzaprav je bil ministrski svet sklican zaradi volilne agitacije in je imel glavno besedo minister notranjih zadev, ki je podal obširno situacijsko poročilo.

Na to so ministri razpravljali o politični situaciji v Macedoniji, zlasti pa glede razdelitve uradniških mest v tej pokrajini. Ob tej priliki je prišlo v razpravo tudi vprašanje srezkih načelnikov v Bosni, kjer bo treba nekoliko mest odstopiti muslimanom. Sprožila se je tudi diskusija o prehrani pasivnih krajev. Dr. Laza Marković, ki se je včeraj vrnil z agitacijskega potovanja po Hercegovini, je poročal o položaju v tem delu države in opozarjal zlasti na prehranjevalne težkoče. Dr. Markovića so v Mostarju neprijazno sprejeli, ker se kot mostarski poslanec ni pobrigal za ureditev razmer v Hercegovini. Ker pa radikalna vlada pošga veliko važnost na to, da dr. Markovića ohrani svoj mostarski mandat, je ministrski svet z vsó pozornostjo poslušal Markovićeve referat o prehrani Hercegovine in po kratki diskusiji sklenil, da izda za prehrano pasivnih krajev vse kredite, ki so mu v ta namen na razpolago (na samo zaradi mandata dr. Markovića! Op. ured.). Vlada bo dala ljudstvu brezplačna živila in je po verila pravosodnemu, finančnemu in socialnemu ministru, da sporazumno ukrenejo potrebne korake, zlasti pa da uredijo zadevo tako, da vlada ne bo prišla navskriž z obstoječimi zakoni (t. j. da se ne bo zamerila raznim spekulantom z živila. Op. ured.).

Končno je ministrski svet razpravljalo o govoricah, ki so zadnje dni razširjene po Beogradu, češ, da bo vlada z ozirom na resnost zunanje-političnega položaja sklicala narodno skupščino k izredni seji in jo potem znova razpustila. Ministrski svet se je čutil prisiljenega, da sklene odločen dementi teh govoric, ki so jih razširili — demokrati. (O čem vse sklepa ministrski svet v teh resnih časih. Op. ured.).

Radikalci računajo z relativno večino.

Beograd, 10. jan. (Izv.) Radikalni ministri in voditelji radikalne stranke so z ozirom na volitve zelo optimistični ter upajo, da bo izid volitev za radikalce kar najugodnejši. Po njihovem mišljenju je od vseh meščanskih strank radikalna najkompaktnjša in se ji bo posrečilo, vloviti največ glasov. Ni sicer dvoma, da bo tudi v radikalni stranki prišlo do nesoglasja s posebnim ozirom na to, da je v Vojvodini proti močnejši kakor Pašić. Radikalni voditelji pa upajo, da radi tega v stranki ne bo prišlo do resnejšega razdora. — Trdno so prepričani, da bo radikalna stranka izšla iz volitev z relativno večino.

Kaj pripravljajo komunisti.

Beograd, 10. jan. (Izv.) Komunistični voditelji so še vedno desorientirani. Bajje čakajo na konferenco nove proletarske stranke, ki bi se imela vršiti dne 14. januarja. Na tej konferenci bo definitivno izdelan program in statut stranke ter izdelane predila

za bodoče volitve. Vedo sicer, da jim bodo oblasti delale težkoče, prepričani pa so, da jim po zakonu ne more nikdo zabraniti, da bi postavili pri volitvah svojo lastno listo. Ustanovitev te stranke se v radikalnih vrstah ne pozdravlja ravno najsrčneje. Zadnji dve številki »Radnika« sta bili na podlagi zakona za zaščito države konfiscirani.

Volilno gibanje Madžarov v Vojvodini.

Beograd, 10. jan. (Izv.) Glavni odbor madžarske stranke je poslal v Novi Sad dva pooblaščenca za delegata, da se pogajata s tamošnjimi Madžari glede ustanovitve madžarske stranke v Novem Sadu, kjer doslej še ne obstoja. Kakor pa se poroča, delegata v tem oziru doslej se nista ničesar ukrenila. Predsednik madžarske stranke v Vojvodini je izjavil, da je svojčas pozval v posebni okrožnici vse vojvodinske Madžare, naj pošljejo delegate v svrhu ustanovitve krajevnih organizacij. Iz Novoga Sada je sprejel odgovor, da tamošnji Madžari nimajo nikogar, ki bi jih zastopal. Dozdevalo se je, da bo ostala madžarska stranka z ozirom na kratki rok za vpis v volilne imenike pri volitvah pasivna. Sedaj pa je objavilo vodstvo madžarske stranke, da je dobilo od vlade v Beogradu zagotovilo, da se morajo vsi Madžari naknadno vpisati v volilne imenike.

G. Pašić na agitaciji.

Beograd, 10. jan. (Izv.) Pašić odpotuje danes v Novi Sad, kjer bo imel svoj prvi veliki agitacijski govor.

Pašićeva kandidatura.

Beograd, 10. jan. (Izv.) Glavni odbor radikalne stranke je na predlog krajevnega odbora v Beogradu sklenil, da bo nosilec liste v Beogradu Pašić. Kot drugi kandidat bo fungiral finančni minister dr. Stojadinović.

Splošno zanimanje za volitve.

Beograd, 10. jan. (Izv.) S prvim dnem pravoslavnih božičnih praznikov je potekel rok za vlaganje reklamacij za vpis v volilne imenike. Zanimanje za vpis je bilo tokrat izredno veliko in živahno. Radikalci so posebno aktivno nastopali v Vojvodini in Bosni, kjer so bile najagilnejše muslimanske skupine. V Sloveniji in Dalmaciji se je posebno trudila radikalna stranka, ki je samo v Ljubljani vložila nad 500 reklamacij.

Demokratska konferenca.

Novi Sad, 10. jan. (Izv.) Včeraj se je vršila tukaj ožja konferenca demokratske stranke, na kateri je poslanec dr. Boksam v velikih potezah orisal politični položaj. Sklenilo se je, da se skliče dne 27. jan. velika konferenca za celo novosadsko volilno okrožje, na kateri se bo definitivno določila kandidatna lista.

BORZA.

Curih, 10. jan. (Izvirno.) Prethor-za: Pariz 35.50, Beograd 5.55, London 24.61, Berlin 0.0478, Praga 14.80, Italija 25.76, Newyork 529.00, Dunaj 0.0075. Žigosoane krone 0.0076, Budimpešta 0.20, Varšava 0.03, Sofija 3.50, Bukarešta 2.75.

Zagreb, 10. jan. (Izv.) Pariz 26—27, Švica 1780—1785, London 435—437, Berlin 0.85—0.88, Dunaj 0.1225—0.12425, Praga 2.675—2.695, Italija 457.50—459.50, Newyork 93.50—94.50.

Ijen v osebnem oziru k vsaki koncesiji, seveda ne k temu, da bi prenehal s političnim delom. To delo je potrebno, ker če pregledamo vspehe klerikalcev in samostojnih v narodni skupščini, vidimo, da niso še vsega opravili.

Demokrati in radikali.

Ko smo bili voljni boj za konstituinto smo naglašali, da v tej skupščini ne bodo odločale razne stranke in strančice, ki so omejene le na gotove pokrajine ali na plemena, ampak da bodo merodajni le poslanci onih političnih skupin, ki bodo dovolj močne, da se preko njih in proti njim ne bo dalo iti. Naše prorokovanje se je v celoti uresničilo kar je bil najboljši odgovor vsem onim kričačem, ki so trdili nasprotno. V konstituinti so odločali samo poslanci velikih strank, pred vsem pa demokratske in radikalne. Oni volilci, ki so oddali svoje volilne kroglice za razne liste malih plemenskih strank in strančic so bili takorekoč brez zastopnikov, oziroma bi bilo vseeno, če bi bili volili ali ne. Druga naša trditve pred volitvami v konstituinto je bila, da se bo v njej bil boj za bodočnost naše države in našega naroda, da bo šlo za biti ali ne biti, ne pa za razna malenkostna partizanska vprašanja. Tudi v tem smo imeli prav. Boj v konstituinti med onimi, ki so bili za narodno edinstvo in za edinstvo države in med raznimi plemenskimi separatisti in autonomisti je absorbiral skoro vse sile in šlo je le za to ali naj bo naša mlada država urejena tako, da bo močna in enotna, ali naj bo razkosana na razne plemenske poddržavice ki bodo med seboj v vednem prepiru, ki bo slabil našo celotno državno in nacionalno moč na korist naših notranjih in še bolj zunanjih sovražnikov. — Zmagalo je edino zdravo načelo narodnega in državnega edinstva, odločili pa sta dve najmočnejši stranki: demokratska in radikalna. Skoro vs edruge so se v svoji breznačelnosti in razkosanosti same izločile iz bojnih vrst, same oropale možnosti dela in soodločevanja. Nekateri teh strank niso igrali le žalostno, ampak celo do skrajnosti sramotno ulogo.

Hud in oster boj pa se ni bil le med večino, to je med demokratsko in radikalno vladno skupino na eni ter med razdvojeno in breznačelno, često jalovo opozicijo na drugi strani, ampak tudi med obema vladnima, konstruktivnima strankama: med demokrati in med radikali. Obe ti dve veliki stranki sta sicer soglašali v načelu narodnega in državnega edinstva, toda samo v načelu, kajti v podrobnostih in v praktični izvedbi narodnega in državnega edinstva sta stali vsaka na drugem, diametralno nasprotnem stališču. Demokratska stranka je zahtevala narodno in državno edinstvo na bazi širokega in pravičnega jugoslovenstva, radikalna stranka pa na bazi ozkogrudnega in hegemonističnega velikosrbstva. Demokratski stranki se je mnogo očitalo in to celo s strani nje blizu stoječih ljudi, da se je prodala radikalom in zatajila svoj svetli program, toda to ni bilo res. In da ni bilo res, se vidi najbolj danes, ko ni več v vladi, ko imajo vso moč v rokah izključno radikali. Vidi se, da je bila le ona tista sila, ki je krotila radikalne velikosrbske in hegemonistične instinkte; da se imamo le njej in ne morda obema vladnima strankama zahvaliti za to, da smo dobili vsaj kompromisno ustavo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in ne kraljevine Velike Srbije. Danes se tudi jasno vidi, da je bila samo demokratska stranka tista,

ki je v neprestanem boju na dveh frontah — proti opoziciji in proti radikalom — dosegla vsaj nekaj temeljnih socialnih pravic za naše ljudstvo, da je ščitila uradništvo pred radikalsko prakso partizanske protekcije in preganjanja, da je izbojevala razne ugodnosti glede prehrane, glede invalidov, dobrovoljcev, delavske zaščite in zavarovanja itd. itd., saj se vseh njenih uspehov in zaslug niti ne da naštet. Če pa ni dosegla vsega, kar je hotela in ne docela tako, kakor bi bilo želeli, ni kriva ona sama, ampak so krivi oni kričači, ki so jo zaradi svojih osebnih in partizanskih ambicij v njenem velikem boju z reakcionarnimi radikali ne le puščali samo, ampak jo celo ovirali.

S strani teh kričačev se je demokratiški stranki tudi zamerilo, da je sploh šla v koalicio z radikali. Tudi to očitje je bilo napačno. Demokratiška stranka ni šla v koalicio z radikali radi partizanskih koristi, še manj radi ministrskih portfeljev al celo iz vladohlepija, šla je v koalicio, da se je v svojo lastno strankarsko škodo žrtvovala za naš celokupni jugoslovanski narod in za našo celokupno jugoslovensko državo, ker je vedela, da le na ta način prepreči radikalske velikosrbske načrte na eni strani ter razne separatistične namere, ki so stremele za razkosanjem naše s toliko krvjo zgrajene svobodne države. Če bi ne bila storila tega bi danes morda sploh več ne bilo edinstvene Jugoslavije. Da je to res, dokazuje dovolj tudi dejstvo, da so gojili radikali ves čas samo eno veliko željo, iznebiti se demokratiške kontrole. Danes so dosegli to in zato čitamo v njihovem časopisu, da je treba prepovedati vse liste ki so tiskani v latinici, zatreti v silo slovenščino itd.

Mnogo in često se je očitajlo demokratiški stranki tudi centralizem. Demokratiška stranka je v načelu bila in je tudi še vedno za centralizem, toda le za centralizem v smislu narodnega in državnega edinstva, za unitarizem, ne pa za upravni centralizem, kar je pokazala najlepše s svojo borbo za upravno razdelitev države v samoupravne edince, katerim je dana vsa možnost, da se po svojih lokalnih posebnostih in interesih razvijajo do najvišje možne popolnosti in blagostanja. Ta demokratiški centralizem je demokratičen in edino prava forma, ki omogoča ne le obstoj, ampak tudi neomejen razvoj našemu ravnopravnemu narodu in naši enotni in ravnopravni državi. Ta centralizem je ravno radi navedenih svojstev temeljito nasproten radikalnemu centralizmu, ki je v svojem bistvu despotičen in reakcionaren, ker favorizira gotov del države in gotovo plemo (srbsko) na škodo ostalih delov in ostalih plemen.

Razlika med demokrati in med radikali čeprav na zunaj skoro nevidna, je na znotraj velikanska in demokratiška stranka je v dobi zadnjih dveh let vršila velikansko in neprecenljivo misijo, katero bodo znaki pravilno oceniti komaj

Beograd.

(Nekaj o naši prestolnici.)

Bilo je poznojesensko jutro, ko smo se vozili čez nedogledne sremske ravnice. Fruška gora je ostala daleč za nami, pustili smo zadaj Indijjo, zdrčali smo mimo Pazove, in ko smo se ustavili v Zemunu, nam je dihanlo jutranje solnce topel pozdrav Donave in Save. Tam onstran zelenkastomodre vode je ležal kraljevi Beograd, srce ujedinjene Jugoslavije. Čim bolj smo se bližali, tem večja je bila naša radovednost. Kolikokrat smo pač mislili nanj, kolikokrat si ga je slikala naša domišljija! Beli grad — belo mesto, pod njim teče rdeča kri, da bi gnala mlinske kamne tri. Tako poje naša narodna pesem o Lavdonu, ki se je tu nekoč tepel s Turki. V tistih časih je tudi marsikdo iz naših krajev padel pred Beogradom, takrat visoko obzidano turško trdnjavo. Mi, ki smo prvokrat prihajali v Beograd, nismo mislili na Lavdona in na davne čase. Pred nami je ležala sedanjšost. Prišli smo v posete našemu Beogradu, prestolnici prve jugoslovanske države. Zato smo bili veseli in čili. Kaj enolična ponočna voznja čez Slavonijo, kaj utrujenost! Vse se je razblinilo v trenutku, ko smo sedli pred beograjskim kolodvorom na voz in se peljali v svežem jutranjem solncu po bobneči «kaldni» (kameniti cesti) gori na Terazije, v središče mesta.

zgodovinarji bodočih pokolenj. Zvesta tej svoji veliki nalogi — družiti kot edina konstruktivna sila vsa naša plemena in držati na sebi skupnost naše svete države — ostane demokratiška stranka tudi v bodoče. Borba med demokratičnim in edino zdravim jugoslovenstvom ter med despotičnim in absolutističnim veslrbstvom, kakor tudi plemenskim separatizmom in autonomizmom, še ni dobojevana; odločitev bo padla komaj po predstoječih volitvah. Zato se bo ob teh volitvah bil boj le med dvema silama: med demokratičnim širokim jugoslovenstvom ter med reakcionarnim in ozkogrudnim velikosrbsvom — med demokrati in med radikali! Veljale bodo le one kroglice ki bodo padle za eno teh dveh strank; vse ostale bodo takorekoč vržene proč. Tega se danes zavedajo prav dobro skoro vsi volilci v južnejših in vzhodnejših delih naše države, le pri nas v Sloveniji se vodi volilna borba v blesku brezplodnih fraz in malenkostnih preprirov še bolj malenkostnih strank, ki bodo tudi v bodoči skupščini istotako brezpomembne kakor so bile v dosedanji. Pameten in trezen mož je rekel te dni, da je skoro vsak Slovenec sposoben za ministra, prav malo pa je onih, ki so sposobni za volilce. Imel je prav. Toda hiše se ne prično graditi pri strehi, ampak pri temelju in tako bo treba, da bo tudi naše ljudstvo začelo misliti trezno in kar je glavno, da se bo brigalo za volitve in ne za ministrske posle. Boj, ki objema naš jug in vzhod, boj med jugoslovenstvom in med velikosrbsvom mora objeti tudi naše ožje slovensko ozemlje in ker smo bili ravno mi Slovenci vedno najbolj jugoslovanski, se nam ne bo težko odločiti: Naše mesto je na strani jugoslovanske ideje, na strani demokratiške stranke!

Politične vesti.

* **Gospod Drogenik pred javnostjo.** Ko se je objavilo pismo g. Drogenika 27. dec., brzojavil je vsem zaupnikom, da je pismo neresnično in da pride pojasnilo v »Slov. Narodu« in »Kmetijskem listu«. To je popolnoma v redu. »Slov. Narod« je sedaj odgovor objavil. Ocena vsebine je stvar javnosti, ki ima za to pravico in dolžnost, ker je ob volitvah orientacija potrebna. Glede prekmurke železnice pa zagotavljamo, da je bila prvokrat zasigurana ob pribliki 500 milijonskega notranjega posojila dogovorno med slovenskimi demokrati in ministrom financ. Dopolnitev potrebne svote je vlada tudi iz dolarškega posojila sama predvidela in prekmursko železniško vprašanje sploh ni bilo sporno. Glede kredita za železnico Kočevje-Brod in Sevnico-St. Janž so pa kmetijci sami iz taktičnih ozirov, našli so pa oporo v demokratih. To je čista resnica. Z ozirom na način, kako g. Drogenik v »Slov. Narodu« skuša preko cele za naš narod tako važne za-

Beograd leži na hribu, najlepše ulice so podobne hrbtenici in postranske ulice se vijajo kot rebra na telesu ogromnega velikana. Lega Beograda je že sama na sebi vredna zavidanja. Od balkanskih mest ima naša prestolnica najlepšo lego — če izvzamemo Carigrad. Ko se mu bližajš od Zemuna, se ti oko ustavlja na Kalimegdanu, visoko obzidani trdnjavi, ki čepi nad Donavo. Potem se pogledi razležejo po savski obali z njenimi pristanišči in objamejo visoki stolp saborske cerkve, ki moli nad nešteti strehami hiš in palač. Od te strani je Beograd najlepši, mnogo lepši kot izgleda z okoliških brd na vzhodni strani. Tu dobiš pregled čez njegovo razsežnost, in če si se kedaj podrobneje pečal z zgodovino, lahko poiščeš obris, kako se je to mesto v raznih dobah razvijalo in rastlo.

Če se vozimo s tramvajem križem-kražem po mestu, bomo povsod opazili kaj zanimivega. Mene je najbolj zanimalo staro mesto, to se pravi, ostanki minulih dob, ko je bil Beograd drugačen, kakor je danes. Drugega so zanimali nove hiše. Koliko se je tu zidalo v zadnjih letih po osvobođenju, je naravnost čudež! Beograjanom ne manjka podjetnosti in energije. — Tretjega so zanimalo znamenite stavbe. Stari dvor, novi dvor — obe stavbi sta zanimivi po svoji ne ravno razkošni, a mirno in lepo učinkujoči izvedbi. Tam so razna ministrstva, tu zopet drugi cen-

tralni uradi itd. Kje so časi, ko so v Beogradu ležale razdrte hiše in sesute strehe? Saj še niso daleč, komaj so minula štiri leta, pa že stežka najdeš sledi hudega trpljenja, ki je zadelo takratno srbsko prestolnico kot obmejno mesto. Vse je zbrisala pridna, delavna roka. Med nizkimi in preprostimi hišami starega Beograda so zrasli ameriški velikani — štiri, pet in več nadstropne hiše. Polagoma izginjajo majhne, pritlične hišice, ki so bile tako stari Beograd in za prejšnjo Srbijo.

deve priti z nekoliko analfabetskimi praznimi besedami; pozivamo pa vse intelektualce naroda, da se ne zaradi dr. Kukovca, ampak zaradi usodnega razvoja našega javnega življenja odločijo k odločnemu koraku, da se izrečejo, kaj se sme in ne sme tudi v političnem boju. Tak zbor intelektualcev o vseh nezdravih pojavih v našem javnem življenju treba kmalu sklicati.

* **Tudi klerikalcem gre slabo.** Klerikalci so zadnje čase zelo zbegani, ker stoji njihove šance za prihodnje volitve zelo slabe. V ljubljanski oblasti so itak slabi, če pa nastopi še dr. Sušteršič samostojno, bodo tako zopet izgubili veliko število glasov. Malo bolje stoji v mariborski oblasti, toda tudi tu ne več tako, kot pred dvema letoma, posebno ker so v Prekmurju silno nazadovali in bodo Prekmurci vsaj po veliki večini glasovali za listo dr. Kukovca. Na Hrvatskem so izgledi tako slabi da ne bodo dobili več kakor dva poslance. V Dakmaciji izgube mnogo, gotovo skoro polovico, drugod pa sploh nimajo izgledov na uspeh. V bodočem parlamentu bodo klerikalci torej istotako brezpomembna strančica, kakor so bili v zadnjem. Kdor bo glasoval za to stranko, ki vse obljublja a nič ne stori in nič ne da, ker nič nima, bo vrgel svojo volilno kroglico proč in se bo sam okradel svoje pravice biti zastopnik pri vladi. Toda počasi se bodo tudi naši ljudje spametovali in uvideli, da mima smisla voliti klerikalne poslance, ki v parlamentu samo v kotu sede in molče, če pa govore, jih nihče ne posluša.

* **Radikali snubijo narodne manjšine.** Radikali se poslužujejo vseh sredstev in vseh trikov, samo da bi zmagali pri volitvah. Najhujšo borbo vodijo v Vojvodini, ker vejo, da bo izid volitev v tej pokrajini pravzaprav odločilnega pomena, ker so tudi sami uverjeni, da bodo v Srbiji dobili večino demokrati. V Vojvodini pa ni le nešteto strank, ampak je tudi več narodnih manjšin. Tam so poleg Srbov, Bunjevcev in Šokcev tudi še Slovaki, Nemci, Madžari in Romuni. In nad te so se sedaj spravili radikali. Te dni prirede shod v največjem slovaškem selu, v Petrovcu, na katerem bodo snubili slovaške volilce, naj oddajo svoje kroglice za radikalno listo. Uspeha pri Slovakihi najbrže ne bodo imeli, ker so se ti takorekoč že definitivno odločili, da oddajo svoje glasove demokratom. Hudo se bore tudi za glasove katoliških Bunjevcev in Šokcev, ki so bili doslej v klerikalnem taboru. Ba je tudi sam dr. Korošec privolil v to, da bi Bunjevci in Šokci glasovali za radikale, ker se hoče na ta način prikupiti Pašiču, da bi ga vzel v vlado. Toda niti njegove besede niso nič izdale; Bunjevci in Šokci bodo postavili svoje lastne liste. Enako smolo imajo radikali pri Nemcih in Madžarih, katerim obljublajo zlate gradove

in nebesa, če glasujejo zanje, ti pa stoji odločno na stališču, da se ne pridružio nikomur, ampak da grede v volilno borbo samostojno. Zanimivo je, kakšnih sredstev se radikali poslužujejo pri Romunih; tem pravijo, da so oni »oženili« kralja Aleksandra z romunsko princeso in naj zato pri volitvah volijo radikalne poslance. Romuni pa jih predobro poznajo in najbrže tudi pri njih ne bodo dosegli uspeha. Iz vseh teh radikalnih naporov pa je razvidno, da jim trda prede. Kakor stoji stvari danes, je izven vsakega dvoma, da bo izšla iz sedanjih državnozbornih volitev demokratiška stranka kot najmočnejša in da bo ona tista, ki bo sestavila prihodnjo novo vlado.

* **Radikalci se poslužujejo tudi vojske.** Znano je, da stoji za radikalno stranko tudi takozvana »bela roka«, to je organizacija oficirjev, ki so za Veliko Srbijo in proti Jugoslaviji. Zadnje čase pa je bila ta bela roka z radikali nezadovoljna, ker ji ti, dokler so imeli nad seboj demokratiško kontrolo, niso mogli izpolniti vseh želj, posebno pa ne glede imenovanj polkovnikov za generale itd. Sedaj, ko so se radikali na nasilen način otresli demokratiške kontrole, so hitro ugodili »beli roki« ter je bilo te dni imenovanih 16 polkovnikov članov te oficirske organizacije za generale. Vsled teh imenovanj so sedaj »beloroški« zopet docela naklonjeni radikalom in delajo, kar ti žele. Tako so se radikali sedaj domislili, da bi se najlažje iznebili svojih političnih nasprotnikov volilcev na ta način, da bi jih za časa volilne borbe ip volitev poklicali na orožne vaje. Beloroški oficirji, ki imajo v tem oziru v rokah vsoblast, so jim seveda takoj ugodili in začeli pošiljati pozivnice na orožne vaje vsem vojaškim obvezancem nasprotnih strank. Ker pa je to po postavi nedopustno in so demokratiški voditelji zagrozili z represalijami, so se radikali in beloroški vendarle zbalili in pričeli umikati pozivnice. Zanimivo pa je vseeno to postopanje, ker kaže, kako podlih sredstev se hoče posluževati ta stranka, samo da bi zmagala.

„Jadranska Straža“.

V Splitu je pričela izhajati vzorno urejena in od pravega svobodoljubja čisto prežeta revija »Jadranska Straža«. Program revije je obsežen v uvodnem članku »Prva beseda«, delavnega glavnega sekretarja »Jadranske Straže« — Alfireviča. Na globokih besedah nepozabnega kralja osvoboditelja o svobodi je zgrajen ta članek in zato ni čuda, da ga preveva tako globoka ljubezen do naroda in svobode, da mora osvojiti srce vsakega patriota.

»Da dosežemo svobodo ohranimo« je namen našega dela. »Na vseh svojih mejah mora biti naša država silna, pa tudi na morskih obalah, na naši zapadni meji, ki je danes odprta in izstav-

danes živi navaden beograjski meščan. Šele v drugi polovici preteklega stoletja se je začel Beograd dramiti in vstajati k novemu življenju. Nasečili so se trgovci, obrtniki in drugi pridobitni sloji, državni aparat je dobival vedno večje naloge, državna meja se je na jugu razširila. Od tistega časa je Beograd dobival vedno večji pomen in ž njim vred je raslo blagostanje prebivalstva. Stare, odurne bajte so izginile in na njihovem mestu so zgradili lične, a večinoma preproste hiše. Srbski meščan — bodisi trgovec bodisi uradnik — se je čutil ozko vezanega s kmetijskim življenjem in je hotel tudi v mestu stanovati v manjših poslopih s solnčnimi okni, po možnosti z vrtom in drevesi okoli hiše. Tak je bil Beograd do zadnjega desetletja. Sedaj izginjajo tudi te hišice, znamenje prave slovarske preprostosti in naravnosti, in na njihovem mestu rasto velikomestne palače.

Mene je zelo zanimal ta skromni, umikajoči se Beograd s svojimi preprostimi uradniškimi hišami, nizkimi govornimi in primitivnimi delavnica-mi. V tem skoraj kmečkem ozračju se je pripravljalo, tu je dozorevalo venono, kar je bilo potrebno, da je Srbija premagala dva večstoletna sovražnika: Turka in Avstrija ter končno ujedinila Slovence in Hrvate v močno jugoslovensko državo. Beograd še ima mnogo

ljena. Morsko obal pa moramo zavarovati le z vojno mornarico in s hidroavijoni in da se to uresniči, hoče delovati »Jadranska Straža«. »Naša kopna sila je izvršena, toda pomorska ni in zaradi tega smo doživeli od dnevoj osvojenosti težke čase, neopravičeno ponižanje in neugodne udarce«.

To je v glavnem ideja »Jadranske Straže«. Lepa in divna ideja je to, dasi ne za slabše, ki se kar stresajo, če samo slišijo besedo oboroževanje. Toda ne pomaga nobeno varanje, življenje je žalibog tako, da je vsakdo kaznovan, kdor je nepripravljen, kajti ne dobri sosed, temveč hudobni sovražniki so naši mejaši in to zlasti na zapadu.

Zlasti Slovenci čutimo to ob vsaki priliki in dosledni delavci svoje sreče smo, če se poprimemo misli »Jadranske Straže«. Pa še iz drugega vzroka moramo storiti. Milijoni našega narodnega premoženja, našega dela gredo letno v zgubo, ker nimamo izhoda na morje in ker smo brez svoje trgovske mornarice. Drug najvažnejši namen »Jadranske Straže« pa je ravno razviti našo trgovsko mornarico in zato imamo vzrok več, da smo pristaši »Jadranske Straže« in naročniki njenega lepega glasila.

Poleg miselno bogatega uvodnika prinaša prva številka »Jadranske Straže« množino zanimivih in poučnih člankov, lepo število zelo informativnih notic ter serijo lepih slik. Kdor hoče poznati naše stanje na morju, kdor se hoče seznaniti z vestnim delom, ki se vrši, da bomo suvereni tudi na svoji obali, ta naj čita »Jadransko Stražo«, kajti vse tozadavne vesti so v njej.

Naj bo pa tudi njen naročnik, zakaj vestno delo naših čuvarjev morske obale zasluži to.

»Jadranska Straža« velja letno 80 dinarjev in se naroča v Splitu ali pa pri Pokrajinskem odboru »Jugoslovenske Matice« v Ljubljani.

Povdarili bi pa pri tej priliki še eno. Ni častno za Ljubljano, da še nima svoje podružnice »Jadranske Straže«. Maribor jo ima — bela Ljubljana ne sme biti brez nje!

Čitajte in razširjajte »Jadransko Stražo«, ki Vašo podporo v polni meri zasluži.

Dnevna kronika.

Z jutrišnjim dnevom pričnemo z objavo cele serije interesantnih člankov našega posebnega dopisnika o razmerah na Madžarskem, ki se mrzlično pripravljata na vojno z nami. Objavili bomo dokaze o tem, da ima Madžarska danes 1 milijon ljudi pod orožjem, dokaze o madžarsko-italijanski zvezi itd. Članke piše strokovnjak, ki je mnogo let in do zadnjega časa živel na Madžarskem. Opozorjamo na to naše cenje čitatelje.

Sledov te dobe, — dobe Mihajla in Milosa, dobe Obrenovičev in dobe Petra Karadžordjeviča Velikega. V tej preprostosti in skromnosti je ležala zdrava in pristnoslovanska duša srbskega kmečkoga ljudstva.

Lepo se je sprehajati po Kalimegdanu, beograjskem mestnem parku z veliko vojaško trdnjavo v ospredju. Na levici teče zelenkasta Sava in se izliva v modro, širokopropno Donavo, po kateri plovejo parniki daleč v srednjo Evropo in tja na vzhod v Romunijo in k Crnemu morju; na desnici pa se odpira pogled na daljne banatske ravnice. Obiskali smo tudi trdnjavo; že stari Rimljani so tu zgradili močne utrbe, ki so kljubovale tisočletjem. Raz trdnjavo, tik na robu Kalimegdana se odpira čudovito lepi razgled čez Vojvodino, Srem in proti vzhodu na Avalo in okoliško hribovje. Na tem razgledišču smo opazili tudi mramorni stolec z napisom, da je tu sedel Viljem II., cesar Nemčije in kralj Pruske. Ironičen smehljaj nam je šinil čez obraze. So nedavno cesar in — sedaj?!

No, svet se vedno izpreminja; minila je moč Rimljanov, ki so gospodovali nad temi lepimi ravnici; za večno so oddirjali zadnji turški jezdeci; ni več Avstro-Ogrske, mogočne in nasilne države Sava, hči slovenskih planin, se danes lažje izliva pred Beogradom, saj ve, da tik nje utripuje srce osvobodene in svobodne jugoslovenske domovine.

— Odlikovan je z redom sv. Save V. razreda g. nadpoštar Vladimir Fabiani v Rog. Slatini.

— Klerikalna politika v naši šoli. Od Sv. Petra pri Mariboru nam pišejo: Preteklo nedeljo je priredil Žebot v deklinski šoli p. Sv. Petru p. M. političen shod ter po svoji stari katoliški navadi udrihal po vseh nasprotnikih, voditelje bivših vladnih strank pa je v svoji znani surovosti primerjal s prašiči bivše županje. Take in slične netaktosti so pri Žebotu sicer na dnevnem redu, protestiramo pa, da prodaja ta človek svoje neslanosti v prostorih naše samostanske ljudske šole. Oblast, ki je dovolila ta shod v šoli, je bila gotovo varana. Kajti ne moremo si misliti, da bi dovolila prireditve političnega shoda v sicer zasebni šoli, ki jo vzdržujemo občani sami. Šolskim sestram pa, ki uganjajo na ta način klerikalno politiko in so sokrivi, da se je priredil političen shod v šoli, pa bomo posvečali odslej več pozornosti. Od oblasti pričakujemo, da krivce kaznuje. — Poslušalci.

— O dr. Novačanovem glasilu »Republikancu« piše ljubljanski »Naprej«, da je last nekoga bivšega »samostojneža«, velikega nasprotnika delavskega razreda. Iz maščevanja, ker ni postal poslanec, je izstopil iz SKS. Sedaj je pristaš Novačana, ker upa, da pride na drugo mesto kot kandidat ter bo sigurno izvoljen za poslanca. Ne zmeni se, če prispeva kakih 60.000 K za konzorcij, ki izdaja list »Republikanec«. Takih pomočnikov rabi Novačanov republikanizem še več; rabi pa tudi take, ki nimajo denarja. Zadnji bodo dobili vlogo »Stimmvieh«, da bodo zglasovali prevzetne diplomate in skrahirane samostojneže v parlamentu. — Tako sodi o Novačanovi republikanski akciji socialistično glasilo. Obema — Novačanu in Mahnu — diši parlament, zato naj pa kmečko ljudstvo glasuje za republiko, dasi je vsakemu slepcu jasno, da bo v Jugoslaviji še dolga desetletja ostala monarhistična večina in je tako cepljenje kmetskih glasov najbolj škodljivo ravno kmetskemu ljudstvu. Da »Stimmvieh« potrebujejo naši »republikanci«!

— O zboru narodnih socialistov v Ljubljani dne 7. t. m. prinašajo zagrebški trikunaški listi poročilo, da je bila sprejeta resolucija, da gre stranka odločno na levo, da prekine zveze z meščanskimi strankami in da udari na republikansko plat.

— Glavna skupščina Jugoslov. Matice. Dne 27. januarja t. l. se vrši ob 17. uri popoldne v Ljubljani na mestnem magistratu I. glavna skupščina Jugoslovenske Matice. Dnevni red: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Sprejem pravil. 3. Volitev novega načelnstva. 4. Slučajnosti.

— Poziv rekrutov I. 1902. Povejšavo mariborskega vojnega okrožja nam sporoča: Rekruti rojeni leta 1902 in starejši, kateri še niso služili v stalnem kadru, bodo vpoklicani na odsluženje kadrovskega roka v sledečih terminih: Dne 5. februarja 1923 oni rekruti, ki so določeni za artilerijo, konjenico, konjenico kr. garde, marveno bolnico, remontski depo, vozovski eskadron, neboraki bataljon in bolnišniško četo. — Dne 20. februarja 1923 rekruti, ki so določeni za pešadijsko gardo, pešadijo (približno 500 mož), zrakoplovce, pionirski bataljon, pontonirski bataljon in telegrafsko četo. Ostali del pešadije bo vpoklican pozneje — termin še ni znan. — Vojna mornarica bo vpoklicana deloma koncem meseca marca 1923 deloma meseca oktobra 1923. — Dne 15. aprila 1923 oni mladeniči, kateri so določeni za avtomobiliste. — Železničarji bodo vpoklicani deloma 15. julija 1923 deloma 15. oktobra 1923. — Rekruti, ki bodo vpoklicani v zimskem času, naj se toplo oblečejo.

— Čira Kamenarović prvič obsojen. Znani klevetnik, ravnatelj Jadranske banke, Čira Kamenarović, je stal dne 9. t. m. pred sodiščem vsled tožbe dr. Kramerja, ki mu je v nekem »Poslanem« očital, da je nepošten postopal z dajanjem izvoznice. Kamenarović obljubljenega dokaza resnice seveda ni doprinesel in je bil obsojen na 2500 D globe ozir. 3 dni zapore. Tej obsodbi obrekovalca čdo sledile še nadaljne.

— Kako se godi našim bratom med Grki. Pri nas je vsakomur znano, da imamo onkraj Koroske in primorske

meje več stotisoč bratov, ki trpe radi svojega jugoslovenskega pokoljenja najhujša preganjanja; malokomu pa je pri nas znano, da imamo tudi na skrajnem jugu neodrešene brate, katere naši narodni sovražniki istotako preganjajo in zatirajo. To so naši jugoslovenski bratje v Grčiji, ki so naseljeni v spodnjem delu vardarske nižine od naše državne meje pri Gjevgeliju, Bitolju in Ohridu do Soluna in Egejskega morja. Teh neodrešenih bratov je tristo do štiristotisoč. Po narodni zavešti so Srbi, po veri pravoslavni, govore pa dijalekt, ki je mešanica srbsčine, bolgarsčine in staroslovanščine, v svojo govorico pa vmešavajo tudi mnogo grških in turških izrazov. Grkom so ti naši bratje na potu, radi bi jih potučili, pogrcili, kakor so hoteli nekoč Nemci nas tu ponemčiti, ker so naši tamkajšnji bratje preveč zavedni, se jim ne bo posrečilo zlepa in skušajo doseči svoj cilj zgrda. Tako preganjajo Grki naše ljudi povsod, kjerkoli in kadarkoli jih morejo. O teh preganjanjih poroča često naš list »Južna zvezda«, ki izhaja v Bitolju v naši Macedoniji in tako posnemamo iz one zadnjih številčk tega lista tudi sledeča poročila o mučenju naših bratov, ki ni nič milejša, kakor je bilo nekoč turško. V vasi Tumeneč so te dni neki grški agenti pobirali darove za grške begunce iz Male Azije, toda to na tak način, da so vsakemu kmetu enostavno zankazali, koliko mora dati. Zahtevali so seveda v prvi vrsti zlat denar, a kdor jim ga ni hotel ali mogel dati, so ga enostavno oropali in povrh še pretepli. Župana, ki se je zavzel za svoje sovaščane, so tako pretepli da je moral več dni ležati. — V neki drugi vasi, ki se zove Gorica, se je imelo poročiti neko mlado in lepo kmečko dekle z nekim kmečkim fantom iz sosednje vasi. To dekle pa je ugažalo komandantu grške žandarmerijske postaje. Ono noč pred poroko je prišel ta komandant s svojimi žandarji k starišem dekleta ter zahteval, da mu jo dajo, da se ž njimi oženijo. Starši so se seveda branili, toda pomagalo ni nič, žandar je vzel dekle s silo ter jo odvedel k sebi na dom, kjer jo je zlorabil. V več drugih vaseh so Grki aretirali, pretepli in zaprli več naših družin, katerih člani so radi preganjanj zbežali v našo državo. V Lerinu so aretirali osemdesetletno Stojano Prodanovičev to ter jo v zaporu do krvi pretepli in to samo zato, ker je pisala svojemu sinu, ki je pobegnil v našo državo, da bi tudi ona rada prišla za njim. Take in enake muke morajo prenašati naši jugoslovenski bratje pod Grki. Kaj bi rekli naši Nemci, ki vedno tožijo, da jih mi Slovenci zapostavljamo, če bi mi postopali ž njimi tako, kakor postopajo Grki z našimi brati v Macedoniji? Razen naših ljudi na Koroskem in v Primorju bomo morali prej ali slej osvoboditi grškega jarma tudi naše brate na skrajnem jugu ob obalah Egejskega morja.

— 16 novih generalov je imenovanih v naši armadi: Barjaktarevič, Nikola-jevič, Pešić, Kusaković, Milovanović, Uzun-Marković, Ristić, Kostić, Filipović, Miletić, Mitrović, Stojičić, Kalafatović, Jovanović, Okanović. Vsi imenovani so člani »bele roke«.

— Novinarske sindikalne organizacije so bile te dni osnovane v Beogradu in v Subotici. V Beogradu je predsednik Voja Jovanović, v Subotici pa dr. Jova Dert.

— Mrtvi otrok v vlaku. V petek so našli v vlaku, ki je došel v Zagreb iz Broda, tri mesece starega mrtvega otroka.

— Iz našega novinarstva. V Zagrebu je začel izhajati novi tednik »Der Morgen«, pisan v nemškem jeziku. Namenjen je v prvi vrsti inozemstvu kot informator o jugoslov. gospodarskih razmerah. — V Zagrebu bo nadalje izhajal volilni organ radikalne stranke »Hrvatski Radikal«.

— Potrjena obsodba dra Sime Markovića. Kasacijsko sodišče je potrdilo obsodbo beograjskega sodišča 1. stopnje, ki je bivšega komunističnega poslanca dra Sime Markovića obsodilo zaradi veleizdaje na dveletno ječo. Dr. Marković bo presedel kazni v mitrovški kaznilnici, kjer so zaprti tudi ostali obsojenci komunistični poslanci.

— Vzpostavitev direktnega prometa med Jugoslavijo in Nemčijo. Naše prometno ministrstvo je uvedlo pogajanja

z nemškim prometnim ministrstvom v svrhu vzpostavitve direktnega prometa med Nemčijo in Jugoslavijo.

— Morilec poljskega prezidenta Niwiadomski, ki je bil — kakor znano — obsojen na smrt, piše noč in dan svoje spomine, ki bi jih rad še pred smrtjo objavil v listih. Atentator je tudi odklonil priziv proti smrtni obsodbi. Hoče pač za vsako ceno postati »mučenec« in doseči z atentatom večjo slavo kot so mu jo prinesle njegove slike.

— Zdravje češkoslovaškega ministrskega predsednika Švehle se je izboljšalo in mu najbrže ne bo treba se za daljšo dobo umakniti iz javnega življenja, kot se je poročalo pod vtisom prvih vesti o bolezni. Švehla je bolan na ledvicah.

— Češkoslovaški kmetje bodo vrnili obisk, ki so ga napravili naši poslanci, med njimi več kmetov, pred par meseci Čehom, ter pridejo meseca maja ali junija v večjem številu v Jugoslavijo.

— Učiteljica žena umrla od lakote. Razen številnih drugih naših ljudi so pregnali Grki v zadnjem času iz grške vardarske doline tudi več učiteljev. Iz blizu naše meje ležečega mesteca Vodena so pregnali učitelja Gregorja Nušića z ženo in petorico nedoraslih otrok, med katerimi je najstarejša hčerka stara komaj 11 let. Učitelj se je s svojo družino zatekel seveda v našo državo, v Bitolj, kjer se je za silo nastanil v neki kolibi ter zaprosil našo oblast, da bi ga sprejela v učiteljsko službo. Radikali pa, ki imajo tam šolstvo v rokah, se za njegovo prošnjo niso zmenili. Učitelj je iskal druge službe, toda ker jo ni mogel najti in so mu pošla še ona skromna sredstva, katera je prinesel na begu s seboj, je moral s celo družino stradati in zmrzovati v napol podrti baraki. Vsled stradanja in zmrzovanja mu je te dni umrla žena, otroci in on pa so zboleli. Ta slučaj kaže najlepše, kakšni so radikali, s katerimi se hočejo v zadnjem času bratiti naši klerikaleci. Če bi oni zmagali pri sedanjih volitvah, bi tudi pri nas moral marsikdo, ki ni ljub klerikalcem, poginiti od lakote.

— Madžari vtihotaplajo orožje iz Avstrije. »Prager Presse« poroča z Dunaja, da so Madžari že ponovno prepeljali čez mejo večje množine orožja, zlasti strofnih pušk. Pri tem so se posluževali avtomobilov madžarskega poslaništva na Dunaju.

— Previdni topničarji. Francosko vojno ministrstvo je posodilo veliki vojvodinji luksemburški, ki pričakuje porod, 75-milimeterski top, da odda predpisane pozdrave ob rojstvu princa ali princese. Topničarji, ki so šli s topom, pa so vzeli s seboj municije za 202 strela, dasi je za porod princa predpisan 101 strel; očitvidno pričakujejo porod dvojčkov...

— Lenin zopet bolan. Ruski listi prinašajo poročila o Leninovi bolezni. Zadnje mesece je nastopilo zboljšanje, a po najnovejših vesteh je Lenin zopet težko bolan. Boljševiška vlada je poklicala berlinskega profesorja Klempererja.

— Ruska Če—Ka še vedno na delu. Teroristična »črezvračajmaja komisija« je odredila aretacijo moskovskega knjigarnarja V. G. Čertkova, ki je znan kot založnik in osebni prijatelj Leva Tolstoja.

— Pod proletarsko diktaturo — delavska brezposelnost. Uradna poročila sovjetske vlade izkazujejo naraščanje brezposelnosti v Rusiji. Dne 1. novembra je bilo 420.000 delavcev brez dela, med njimi 2500 izobno kvalificiranih tehničnih delavcev in 2000 inženjerjev.

— Težek gospodarski položaj Gradeva. Kakor poročajo graški listi, se nahaja graška mestna občina v vrlo kritičnem gospodarskem položaju. Ker je zvezna vlada na Dunaju ustavila dosedanje subvencioniranje mestne občine, je njeno denarno stanje tako, da v bodoče najbrže ne bo mogla kriti niti izdatkov za svoje uradništvo in za ostale namembence. Deficit v roku od 27. decem. do 31. januarja letošnjega leta bo, kot se predvideva, kljub temu, da je za to dobo bila že izplačana državna subvencija, znašal nad 3000 milijonov avstrijskih kron.

— Povsod ista pesem. Bilo bi nepotrebno naglašati neprestano kričanje naših Nemcev o zatiranju in zapostavljanju s strani naše države, čeprav je nasprotno znano, da uživajo pri nas vse one pravice, kakor vsi drugi držav

ljani, oziroma da imajo osobito pri nas v Mariboru še celo več ugodnosti, kakor mi Slovenci. Tudi v šolskem oziru je pesčica naših Nemcev več ko dovolj preskrbljena. Tako je pri nas, drugače pa seveda na Koroskem, kjer so Slovenci manjšina in Nemci večina. Tam so Slovenci brezpravna raja, o šolah pa sploh ne more biti govora. Enako pa je razmerje tudi med Nemci na Poljskem ter med Poljaki v Nemčiji. Na Poljskem je bilo lansko leto 1549 javnih nemških osnovnih šol, katere je obiskovalo 100.000 otrok, poučevalo pa je na njih 2900 učiteljev in učiteljic. Istočasno je bilo v Nemčiji tudi okrog 100.000 šoloobveznih otrok — za vse skupaj pa 17 poljskih ljudskih šol! Povsod ista pesem in vendar so vedno le Nemci tisti, ki so zatirani.

— Zaroka angleškega prestolonaslednika italijanske princese. Kakor poročajo »Daily News«, se bo angleški prestolonaslednik, valeski princ, v kratkem zaročil z eno hčerko italijanske kraljevske dvojice.

— Prepoved plesa v Kölnu. V Kölnu ob Renu, ki je na glasu kot največje mesto v Nemčiji, so letos prepovedali ples. Izostane tudi sloviti karnevalski sprevod (Rosénmontag.) Sklep se sklicuje na to, da so časi preresni za plesne zabave in za maškerade.

— Pred smrtjo Sare Bernhardt. Iz Pariza poročajo, da ne bo mogoče rešiti teško obolele Sare Bernhardt, največje umetnice francoskega odra. — Igralka je stara 77 let. Zadnjič je nastopila pred 14 dnevi, a ji je na odru postalo slabo in je od tega časa na smrtni postelji.

— Strašna eksplozija v Sofiji se je zgodila dne 6. t. m. krog 6. ure zvečer. Eksplozija je nastala v mehanični delavnici Galiokega, kjer so izpraznjevali šrapnele, poslani iz arzenala. Vnel se je najbrže ricoksilin. Razrušenih je v dotični ulici 10 hiš, 20 oseb ubitih, nad 100 ranjenih.

— Asta Nielsen, ena izmed prvih kino-igralk svetla, je že večkrat menjala svoje moze, skoro bi lahko rekli, pri vsaki večji filmski ulogi. Sedaj je v Berlinu. Izgleda še vedno kot dekle. Stanuje v hotelu Esplanade. Zaljubljeni v vseh strani sveta prihajajo jo gledat. Ko je nedavno študirala novo ulogo, se je seznanila z nekim Šmaro, članom znanih Hudožestvenikov. Igral je v Berlinu glavno ulogo za film »Raskolnikov«. Zaljubila se je v njega in zahteva ločitev zakona s svojim dozdajšnjim možem. Kako dolgo bo Šmara »srčen mož«, se seveda ne ve.

— Zborovanje alkoholikov. V Monakovem se je vršilo zborovanje alkoholikov v protest zoper protialkoholno gibanje. Prijavilo se je 23 govornikov, ki pa seveda niso prišli k besedi, ker so prvi govorniki pod vplivom praktičnih »koristi« alkohola kvasili brez kraja in konca....

Dopisi.

— Iz ormoške okolice. (Frankovci pri Ormožu.) V nedeljo 7. t. m. ob 18. uri zvečer zgorelo je tukaj g. Martinu Ivanuša, županu, staro gospodarsko poslopje. Ogenj je podstavila zlobna roka. Škoda je velika, ker je zgorela vsa krma, slama, vozovi itd. Dobra sreča, pomagajte! — V Ormožu je v nedeljo dne 7. t. m. zvečer v hotelu Bauer, kakor navadno, tukaj tarokiral mešan in kolarski mojster g. Kreps prav dobre volje. Nema doma ga je zadela kap, napovedal je ultimo ter izdihnil. N. v m. p.! — Pri sv. Miklavžu blizu Ormoža so dobili 6. t. m. nove zvonove. Bili so dne 7. t. m. blagoslovljeni in v zvonik spravljeni na veselje vseh župljanov.

Šoštani. Pogreb Frana Rajšterja je po obilni udeležbi vseh slojev iz Savinjsko-Saleškega okraja živo pričal o čuti hvalečnosti do moža, ki je zrastle iz težav in skrbi v čistem značaju, moza nenavadno požrtvovalnosti, marljivosti in vztrajnosti, prežetega idealne ljubezni do Slovenstva in Jugoslovantstva, temelječe v trdnem zaupanju v njih zmago, ki je morala priti. Spreved so otvorili pod častljivo zastavo Sokolskega društva v Mozirju pokojnikov ljubljenci-Sokoli iz Slovenje-gradca, Petrovč, St. Pavla, Žaleca, Braslovč, Polzele, Velenja in Šoštanja. Združeni pevci iz Velenja in Šoštanja so pod vodstvom br. učit. Tajnika ganljivo odpeli žalostinki »Vigred se po-

vrne« in »Blagor mu«, br. notar zupan Marinček pa se je pred hišo žalosti v krasnem, globokem govoru poslovil od pokojnika imenom mestne občine Šoštanj in vseh narodnih društev, zlasti pa Sokolskega društva v Šoštanju. Slavil je v pokojniku zagovornika vsakega napredka, njegove zasluge za mesto Šoštanj, za šolstvo in društveno življenje, njegovo gorečnost in vsestransko podporo nameri, da se zgradi prepo-trebni Sokolski Dom v Šoštanju. Studenec se je izžepal, da okrepi in napoi druge, zato gledajmo v pokojniku svoj vzor in zgradimo svoj notranji svet na temelju idealov, za katere je živel in žepal pokojni Fran Rajšter, katerega spomin naj pusti v naših dušah globoke sledove kreposti za seboj! Zadnje čast so izkazala pokojnemu tudi Gasilna društva iz Vlenja. Družmirja in Šoštanja poleg mnogobrojnega števila njegovih znancev in prijateljev od daleč in blizu. Velik v ljubezni do domovine se je nerad ločil od življenja, ker še ni dokončal vsega dela, ki ga je hotel izvršiti, iz njegovega groba pa se dviga svetel zgled, kako »sveto služimo sveti domovini!« Z ustvarjanjem novih dobrin hočemo nadomestiti izgubo — vzor-narodnjaku pa ohranimo v svojih srcih nevenljiv spomin...

Zidanimost. Tukajšnje orožništvo je na kolodvoru aretiralo nekega Andreja Markelje-a, ki je ukradel g. Maksu Dolencu na Ganski pri Novem mestu 1200 K, suknjo, lovsko puško, dve uri, v skupni vrednosti 10.000 K, ter g. Lampetu v Novem mestu dva kolesa, vredna 9200 K. — Železničarju Filipu Pintariču iz Siska je bila ukradena ponoči iz sobe, kjer železničarji prenočujejo, nova železničarska suknja, vredna 2000 K. — Včeraj smo pokopali železničarja v p. Bogomira Retingerja. Služil je 32 let pri železnici v brzovoznem oddelku, ter je bil priljubljen mož. N. v m. p.! — Na naših cestah je taka obilica blata, da človek tava do gležnjev v njem. Čas bi bil, da bi ceste posuli s procedom.

Celjske vesti.

Proračunska seja celjskega občinskega sveta.

Prvotni proračun, predložen od mest. urada je izkazoval potrebsčin okrog 3 milijone dinarjev, kritja okrog 1.100.000 dinarjev, torej primanjkljaja okroglo 1.900.000 din. Finančni odsek je skušal v več sejah doseči med dohodki in izdatki ravnotežje, ker se mora pri dobrem gospodarstvu iskati za redne izdatke tudi rednega kritja. Po temeljiti redukciji potrebsčin in uvedbi novih davčin, izkazuje proračun, kakor je bil v seji dne 4. t. m. od vseh strank sprejet soglasno, celo majhen prebitek.

Zelo obremenjuje občinske finance preobsežni upravni aparat. Radi tega je občinski odbor sklenil reducirati uradništvo na magistratu za 2 pisarniška pomočnika, 1 pisarniško pomočnico in 2 slugi. V knjigovodstvu se je sklenilo uvesti moderni sistem, ki bo omogočil, da se bo vsak čas lahko kontroliralo, koliko je za posamezne postavke proračuna razpoložljivih sredstev. Obča uprava zahteva potrebsčin 564.209 Din.

Za ulice, trge, mostove, brvi in kanale določena vsota se je skrčila za 40 tisoč dinarjev, tako da je potrebsčin 460.850 D. Stari Kapucinski most se za silo popravi, ulice in trgi so v precej dobrem stanju, tudi kanalizacija se izvede samo tam, kjer je nujno potrebna.

Mestna vprega izkazuje potrebsčin 90.000 D, dohodkov 23.000 D, torej je primanjkljaja 67.000 D. Mestnemu oskrbništvu se naroča, da vodi odslej v vseh pridelkih in voznjah natančno knjigovodstvo, koliko je faktičnega primanjkljaja. Sklene se nadalje prodati dva para konj, ker dosedanja vprega ne odgovarja obsežnosti občinskega gospodarstva.

Za mestne ubožce in šolstvo se stavi-jo v proračun primerni zneski. Za učence, ki so vselani v mestni osnovni šoli iz okolice, naj prispeva okoliška občina primeren znesek.

Hiše in posestva izkazujejo primanjkljaja 5607 Din. Ker nalaga vzdrževanje poslopj mestni občini velika bremena, se obnovi lanski sklep, da se predajo takoj vsi mestni objekti, razun onih, ki so za upravo potrebni.

Glede parnega kopališča, ki ga ima mestna občina le v zakupu, se nalaga mestnemu uradu, da preštudira vprašanje, li ne kaže za zgradbo novega zim-skega in letnega kopališča ustanoviti mešano družbo, v kateri bi zasigural mestu odločilni vpliv.

Mestna podjetja so razun plinarne sicer aktivna, a bi morala izkazovati več dohodkov. Klavnica za silo izhaja: vodovod izkazuje prebitka krog 50.000 D, ni pa doslej še nobenega rezervnega fonda za razna popravila ter za obnovo in razširjenje omrežja. Občinski odbor pristane na predlog poročevalca dr. Božiča, da se ustanovi za elektrifikacijo celjske okolice dve delniški družbi, ena za dovod elektr. toka iz Laškega, druga za konsum. Pri tej naj ima mestna občina odločilni vpliv. O podrobnostih bo eklepal obč. odbor po predložitvi podrobnega načrta. Plinarna naj se prodaja, pri tem pa varuje tarifna politika, zlasti za manjši konsum.

Za kritje se obrzijo, oziroma uvedejo sledeče davščine: 260% najemnina, 160% zemljarina, 250% obča in posebna pridobnina ter rentnina, progresivna davščina na najemnino za zidanje stanovanjskih hiš, najeminski novič, užitnina na vino 1.25 D, na pivo 75 p, na žganje 1 5 D in na meso, davek na prenočišča. Davek na ponočni obisk kavarn in gostiln, davek na vstopnice pri veseljih ter na vozila.

Debata je bila stvarna, brez vsakega demagoštva in je lahko celjski občinski zastop vzgled marksikaterim večjim mestom. Vse postavke proračuna in vse resolucije so bile sprejete soglasno.

—□—

Volilno gibanje v celjskem okraju. Republikanska stranka za Slovenijo je zborovala v Celju dne 7. t. m., da postavi svoje kandidata. Očividno postajajo za Radiča tla na Hrvatskem prevročna, ker bi si rad zasigural mandat v Sloveniji. Na zbor zaupnikov ga sicer ni bilo, vendar je poslal na sestanek dva odposlanca, ki sta delala za njega razpoloženje. Prišlo je pa telkom zborovanja do očitnega preloma med slovenskimi republikanci in Radičevci, ker je dr. Novačan med zborovanjem odkrito apostrofiral dr. Perjaria iz Zagreba kot gosta, ki nima ničesar predlagati. Ozvolvoljena sta oba Radičeva odposlanca zapustila sestanek, ki je na to proglasil soglasno dr. Novačana kot nosilca republikanske liste v mariborskem in ljubljanskem okrožju.

Socijaldemokratska stranka za Slovenijo je imela v nedeljo, dne 7. t. m. v Celju svojo strankino konferenco, ki je razpravljala o postavitvi kandidatov. Kaže, da so si posamezne frakcije v ostrem nasprotju in da bo le težko prišlo do skupnega nastopa.

Koncert pevskega zbora Glasbene Matice v Celju. Ne da bi se spuščali v podrobnejšo kritiko posameznih točk programa, moram ugotoviti, da se je koncert v soboto, dne 6. t. m. razvil v sijajno manifestacijo celjskega in okoliškega občinstva za slovensko pesem. Že sprejem milih gostov iz Ljubljane je bil nad vse prisrčen. Pozdravil je drage Matičarje celjski župan dr. Hrašovec. Pri koncertu je bila velika dvorana hotela Union zasedena do zadnjega kotička. Burnega aklamiranja ni bilo konca. Vse je občalovalo, da so dragi gostje iz Ljubljane tako hitro zopet zapustili Celje. Še na kolodvoru je priredilo občinstvo odhajajočim burne ovacije.

Protestni shod stanovanjskih najemnikov in javnih nameščencev v Celju proti zvišanju najemnine je doživel popoln fiasko, ker je socijalistična stranka izrabila beden položaj najemnikov zonet v svoje strankarske name-ne. Vsled tega je izostal globoko učinkujoč efekt, ki so ga imeli ti protestni shodi drugod. Po Celju se agitira za izstop iz političnih in kulturnih društev, ki naj bo obvezen za vse javne nameščence. Faktično pa se hoče zopet zlo-razbljati pristaše demokratske stranke, dočim člani drugih strank točno prezirajo tozadevne sklepe. Koliko je demagoštva na svetu in naši ljudje mu tako radi nasedejo!

: : Naročajte in kupujte : :
edino pri obrtnikih in trgovcih, ki jih
najdete v seznamu
»MARIBORSKEGA KOLEDARJA!«

JDS.

TAJNISTVO DEMOKRATSKE STRANKE V MARIBORU za oblastno organizacijo stranke in za Maribor je odslej stalno v Cankarjevi ul. št. 1, prtično. Tam so tudi klubski lokali za seje strankinih organizacij in za sestanke strankinih pristašev. Tam naj oddajajo člani stranke vse svoje želje, zadeve, prošnje itd. Tam so na vpogled volilni imeniki za Maribor. Uradne ure so od 8.—12. ure dopold., ter od 16.—18. ure popoldne.

Tajništvo demokratske stranke v Mariboru ima telefonsko štev. 337.

Mariborske vesti.

Maribor 10. januarja 1922.

m Imenovanje. Za nadzornika risanja na srednjih šolah v Sloveniji je imenovan podpredsednik našega mariborskega umetniškega kluba »Grohar« g. akademični slikar, profesor Anton Gvajc. Častitamo!

m Odlikovanje. Poštni ranatelj g. Jakob Novak v Mariboru je odlikovan z redom sv. Save V. razreda. Častitamo!

m Nevzdržne razmere v mariborskem društvu hišnih posestnikov. Poročali smo že o nemškem duhu, ki vlada v društvu mariborskih hišnih posestnikov. Na zadnjem njihovem protestnem zborovanju je celo delegat ljubljanskih hišnih posestnikov referiral v nemščini in šele na protest slovenskih zborovalcev ponovil na kratko svoje poročilo v slovenskem jeziku. Pri zadnji občinski seji pa je društvo predložilo večinoma nemške člane za stanovanjski urad. Iz poročila, ki smo ga te dni prinesli o prvi seji stanovanjskega urada je razvidno, da je to društvo tudi v razsodišče volilo 9 Nemcev, torej dve tretjini. To postopanje društva hišnih posestnikov postruje vsled zvišanja najemnine nastala nasprotstva napram najemnikom, ki so po večini Slovenci. Absolutnega gospodarstva Nemcev v društvu pa je kriva tudi brezbriznost slovenskih hišnih posestnikov, ki se za društvo ne brigajo.

m Kvante. Za današnji zmedeni čas je značilno, s kako naglico se širijo razne izmišljene, silno kričeve vesti. Pred par dnevi je govoril ves Maribor o vrelkanski nesreči, ki se je baje zgodila v Gradcu, kjer je tamošnja plinarna sftučala v zrak, ž njo vred pa tudi 16 ali še več okoliških poslopj. Navsezadnje so je izvedelo, da je ta vest od kraja do konca izmišljena; neznani lažnjivec je prav pošteno potegnil ljudi za nos. In vendar je ves Maribor živel in celi dan pod sugestijo te laži! Zanimitivo je, da se je ravno ista laž razširila tudi po Ljubljani. Vsa Ljubljana je govorila o nji in velik del ljudi je bil prepričan, da res leži polovica Gradca v razvalinah. Klub temu, da imamo danes telefon in organizirano poročevalsko službo, klub temu, da je človeštvo že tako daleč, da se lahko v par minutah izve, kako vreme je v Newyorku — se z nenavadno lahkoto širijo kvante, in vzdržujejo tako dolgo, da se ljudje prav temeljito prepričajo, da ni »nič res«. Pripomnimo, da je nek ljubljanski dnevnik nasedel tem kvantom in objavil lakonično poročilo o strašni katastrofi, ki je zadela Gradec; natančneje poročilo je obljubil. Če katero obljubo, te obljube ne bo mogel izvršiti. — Ako višje sile res ne ustrežejo »ljudskemu glasu« in vržejo v zrak kako plinarno...

m »Japonska noč«. Naš agilni umetniški klub »Grohar« priredi, kakor že znano, dne 20. t. m. v Götzovi dvorani velezanimivo plesno prireditev »Japonska noč«. »Japonska noč« bo za Maribor senzacija, kakršne še ni bilo ne je v Mariboru, ampak tudi sploh v naši državi. Vstopnina bo 20 D, kar je za prireditve, katera bo stala klub ogromne tisočake, zelo malo. Obleža ne bo predpisana. Vabila so že gotova in se bodo te dni dostavila, prosimo pa vse one, ki bi eventualno po tej ali oni pomoti ne dobili vabila, naj se zglase zaenkrat pri predsedniku kluba g. prof. Cotiču v Maistrovi ulici št. 17., II. nadstropje.

m Vdova s 3 nepreskrbljenimi otroci, brez sredstev, prosti dobra srca za pomoč, da obleče otroke. Darove sprejema uredništvo »Tabora«

m Akademski ples. Iz občinstva smo prejeli: V petek zvečer so naši akademiki priredili v Nar. domu ples, ki je bil v vsakem oziru na višku. Veselili smo se, gledajoč številne plesalce v sijajno razsvetljeni dvorani; originalno dekorirana dvorana pa nam je nudila vsega, kar smo si želeli. Dvorano je napolnila do dobra mladina, pogrešali pa smo mnogo narodnih obitelji. Videli smo, da je v Nar. domu, če je lepo urejen, prav ugodno, in ni treba, da naša narodna društva podpirajo sovražnega nam Nemca. Želimo le, da bi tudi grom Trgovski ples. Naša notica v sobotni štivlki »Tabor« se v toliko popravlja, da se ne vrši ples dne 18. t. m., kot je bilo pomotoma objavljeno, temveč v soboto dne 13. t. m. Vabila so se vsem onim, katerih imena so bila gremiju na razpolago, razposlala. Ker je še nekaj vabil tukaj, se slavno občinstvo opozarja, da jih še lahko dobi, ako se želi udeležiti te prireditve in naj nameni svoj naslov gremiju ali pa trgovcem.

m V informacijo gostilničarjem nas policijski komisariat naproša za objavo: V bodoče se za plesne zabave in druge prireditve v gostilnah ne bo pod nobenim pogojem dovoljevalo podaljšanje policijske ure preko ene ure popolnosti. Prošnjam gostilničarjev za podaljšanje policijske ure preko tega časa se ne bo pod nobenim pogojem ugodilo.

m Obrtniki-najemniki imajo jutri v četrtek ob 20. uri zvečer v restavraciji Maribor sestanek, na katerem se bo razpravljalo o novem stanovanjsk. zakonu. Pričakovati je, da se udeležijo vsi prizadeti.

m Starešinska zveza »Triglava« prosi vse dame, ki so obljubile sodelovati pri plesu dne 3. februarja 1923, da pridejo v petek dne 12. t. m. v čitalniško sobo Narod. doma na razgovor.

m Društvo Jugoslovanskih dobrovoljcev ima v četrtek 11. jan. ob 1/9. (pol 21.) uri v restavraciji Narod. doma svoje redno letno zborovanje. Spored: 1. poročila, 2. volitev odbora, 3. slučajnosti. Vabljeni so vsi člani iz mesta in okolice. — Odbor.

m Policijska statistika za leto 1922. Mariborski policijski komisariat je rešil v minulim letu 1922 35.113 pismenih vlog. Od teh odpada na oddelek za potne liste 7897, na zglasilni urad 1702, ter na oddelek za pobijanje draginje 128. Prijav za izgubljeni in najdene predmete je bilo oddanih 1310. Število rešenih dopisov presega 45.500. V policijskih zaporih je »prebivalo« 2392 oseb. Odgonskim potom je bilo oddanih 850 oseb. Policijska je izvršila v celem letu 153 hišnih preiskav. Radi pijančevanja in razgrajanja je bilo policijsko kaznovanih 525 oseb. Radi prekoračenja policijske ure je bilo kaznovanih 59 krčmarjev in kavarnarjev. Na denarnih globah je bilo vplačano v državni fond 5.177 dinarjev. V mestnem okolici se je vršilo 455 društvenih in 22 javnih zborovanj. Koncertov in drugih veselice je bilo 1323, razen tega pa še 82 plesnih venčkov. V obeh kinoglediščih se je vršilo 1520 predstav. V hotelih je prenočilo 28.208 oseb, v zasebnih prenočiščih pa 11.520. Odjavljenih je bilo 8520 oseb. Celokupni tujski promet v minulim letu znaša 48.248 oseb. Za potni list je prošlo 7897 oseb. Našim državljanom je bilo izdanih 2263 potnih listov. V Ameriko je odpotovalo 5 oseb, podaljšanih je bilo 1579 potnih listov. Vidiranih je bilo nadalje 5430 jugoslovanskih, 1146 avstrijskih, 337 češkoslovaških, 258 italijanskih, 37 madžarskih, 12 poljskih, 14 ruskih, 3 rumunjski, 38 nemških, 3 grški, 2 angleški in 31 švicarskih potnih listov. V okrožju tukajšnjega policijskega komisarijata je bil izvršen 1 umor, 1 cerkveni rop in dve veliki nesreči (požar v Franzovem mlinu in eksplozija pri Čutiču).

m Priporočila ljubica. Nek možakar je v torek spoznal neko »deklo«, ki se mu je ponudilo, da mu pri obloženi mizi in v toplo zakurjeni sobi dela družbo. Možakar je ponudbo sprejel ter šel z »dekletom« v gostilno Orovec, ter zneje pa v gostilno »Maribor«. Po dohrem kosilu in obilnem zamakanju se je možakarja polotil spanec in kmalu je zadremal. Ko pa se je čez nekaj časa prebudil, je zapazil, da je prijetna družabnica izginila, znje pa tudi njegova listnica s 200.000 aK in 200 dinarji ter

raznimi listinami. Seveda je takoj hitel na policijo in tam prosil pomoči. No, upajmo, da bo kmalu zopet našel ljubico, če že denarja ne.

m Tatvina. V javni bolnici je neznan storilec ukradel zeleno barvan ročni voziček. Voz je last bolnice. Pred nakupom se svari!

m Med kupovanjem okradena. Neka gospa je kupovala te dni pri Büdefeldu v Gosposki ulici. Kupila je kos bele kotenine in svilen šal v skupni vrednosti 1018 K. Medtem ko je pri blagajni plačevala, je zavoj, ki ga je pustila na prodajalni mizi, izginil. Tatvina sta osumljeni dve ženski, ki sta bili istočasno v trgovini, a sta md tem izginili.

m Čudna zabava. Neki mladi gospodiči najbrž nimajo družega posla, pa se zabavajo s pobijanjem cestnih svetilk. Minulo nedeljo so ubili zopet dve. S takim početjem ne le, da kažejo svojo pomanjkljivo vzgojo, delajo tudi občutno škodo mestni občini, ki mora nabavljati drag material, ki ga doma niti ne pridelujemo, iz inozemstva. Pozivamo vsakogar, ki zasači storilca, da ga nemudoma izroči oblasti.

m Seznam prijavljenih in objavljenih obrtov ter koncesij v mestu Maribor meseca decembra 1922. Prijavljene obrti: Hilda Kovač, Krekova ul. št. 6, izposojevanje pisalnih strojev. Kosta Krstič, Krekova ul. št. 4, trgovina z deželnimi pridelki in agentura. Anton Požar, Gosposka ul. št. 4, trgovina z mešanim blagom, Karol Saria, Gosp. ul. 19, izdelovanje žganja, likerjev, rum, esenca, eter, oij in marmelade, Fr. Babič, Aškerčeva ul. 5, družba za zaklepanje in straženje, Jugoslovanski Lloyd, Ruška c. 45, trgovina z manuf. blagom, Franc Romih, Pod mostom 8, mesarska obrt, Boštjan Filipančič, Glavni trg, mesarska obrt, Boštjan Filipančič, Glavni trg, prodaja mesa, Antonija Simonič, Koroška c. 35, šivilja; Minka Polak, Meljska c. 15, izvoz čipk, Franc Vodišek, Vojašniška ul. 2, krojaška obrt, Ljudska preskrbovalnica, d. d. z o. z., Gosposka ul. 20, trgovina z manufakturnim blagom, čevlji in klobuki. Izbrisane obrti: Ivan Kowatschek, Koroška cesta, podkovska obrt, Maks Kovač, Krekova ul. št. 6, izpos. strojev; Marija Struga, Glavni trg, branjarja, Alojz Daško, Prešernova ulica 18, čevliar, Jakob Prejac, Gosposka ul. 4, trgovina z meš. blagom, Marko Kardinar, Frankopanova 7, zavod za zaklepanje, Servat Makotter, Slov. ul. 2, trgovina z mešanim blagom, Anton Novak, Vrbanova ul. 15, trgovina z deželnimi pridelki in mlinskimi produkti, Kral Oton, Smetanova ul. 46, godec, Ana Vračko, Glavni trg, branjarja.

m Izgubljeni predmeti. Od 1. do 31. decembra 1922 so bili priglašeni pri policijskem komisarijatu v Mariboru sledeči predmeti kot izgubljeni: manjšo svoto, denarja 108 D z enim računom; pet mesecev stari pes; usnjata denarnica z 100 D in eno sliko; ena španska lasnica; usnjata denarnica z 183 D; 1 zlati prstan z malim brilantom; ena damska zlata enokrovna ura; 1 usnjata listnica z 84 D in en trak z žigom elektr. podjetja; 1 zastavljalni list tuk. zastavljalnice št. 7800; 1 želvno črepino sive barve s srebrom okovano; 1 usnjata ročna torbica z 300 D in 10 dolarjev; 1 usnjata denarnica z 10 D; 1 usnjata rokavica; 1 usnjata rumena listnica z 2000 D; 1 40-kronsko novčaničico (10 D); 1 pletena ročna torbica s 4 ključi; 1 črna šolska pušica s 3 svinčniki in peresniki; 1 usnjata rujava denarnica z 28 D in železniško legitimacijo; 2 potna lista; 1 nožnica z dvema mesarskimi noži in jekleni brusar; 1 enokrovna zlata ženska ura, usnjata listnica z 268.50 D; usnjata listnica z 110 D in železniško legitimacijo; ena zapestnica (srebrna) in ena zlata ženska ura; ena črna usnjata listnica z 10 D, potni list in izkaznica požarne brambe.

m Najdeni predmeti. Od 1. do 31. decembra 1922 so bili oddani pri policijskem komisarijatu v Mariboru sledeči predmeti kot najdeni in se zamorejo od izgubitelja dvigniti: 2 ključi; 1 ovrtnik za psa; ena ženska ročna torbica; 1 matica k vijaku motornega kolosa; 1 blok z raznimi rečmi; 2 manšeti; 1 vreča s čevljarskimi predmeti; 1 železna 1.30 m dolga veriga; 2 ovrtnici (svilnati); 1 prazna denarnica; 1 denarnica z manjšo svoto denarja; 2 denarnici z manjšo svoto denarja; 1 naočni.

ki; 1 usnjata šolska pušica; 1 denarnica z manjšo svoto denarja; 1 ročna torbica z manjšo svoto denarja. Tni uspeh veselice bil zadosten, da se olajša položaj naših akademikov.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Sreda, 10. Užitkarji, A.
Četrtek, 11. Faust, B.
Petek, 12. Zaprto.
Sobota, 13. Običan čovek, C.
Nedelja, 14. Faust, Izven.

»Dnevi našega življenja«. Iz občinstva smo prejeli: Najlepše dramsko delo, ki smo ga letos videli na našem odru, je bila drama L. Andrejeva: »Dnevi našega življenja«. Lepa je po vsebini in dramski resničnosti, uspeha pa je tudi v režijskem oziru. Čudimo se, da je ta drama prišla menda le trikrat na oder: sodoč po zanimanju, ki vlada za njo, bi gotovo še enkrat ali dvakrat napolnila gledališče najmanj tako, kot ga napolnijo umetniško manjvredni komadi. — Predlog stavimo gledališki upravi v morebitno uvaževanje.

Kultura in umetnost

x Ljudski oder. Sestanek vseh v zadnjem času na novo priglašnih se vrši v petek dne 12. t. m. točno ob 19. uri v Narodnem domu. Istotam se lahko ta večer še priglase novi člani in članice.

x Novo delo Hermanna Wendla. Znani nemški publicist Hermann Wendel je izdal v založbi berlinske družbe »Verlag für Sozialwissenschaft« svoje novo delo: »Aus drei Kulturen. Literarische und andere Essays«. Knjiga je razdeljena v tri dele: v prvem so zbrani eseji o nekaterih nemških kulturnih pojavih in smereh, v drugem obravnava Baudelaire-a, Barbusea, Napoleona in Flauberta, tretji del pa je posvečen jugoslovanskim pojavom. Tu sta eseji o Nikolaj črnogorskem, pa o Anastaziju Grünu in Jugoslovanih, studije o Petru Preradoviču, o srbski pesnici Milici Stojadinovič, o začetnici jugoslovanskega žensk. gibanja Dragi Dejanovič in o pesniku Antonu Aškercu.

x Historična slovnica slovenskega jezika. Spisal dr. K. Strekelj. Izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru. Te dni je izšel III. zvezek, s katerim je končan prvi del Strekljeve slovnice. Uredništvo sporoča, da se iz gmotnih razlogov za sedaj ustavi nadaljnje izdajanje. Zgodovinsko društvo je od 1. novembra 1922 prejelo za slovnico podpore in naročnine v vsem 18.780,35 kron, izdalo pa je 50.771 K. — Te številke govore dovolj jasno. Tudi značilno za današnje kulturne razmere.

x Prerod. Glasnik za pravno sovdzigo naroda. Izšla je 11—12 številka znanega lista, ki je posvečen predvsem protialkoholnemu gibanju. Vsebinska je pestra in aktualna.

x Slovenska Matica. Ravnokar je izšlo »Kazalo krajev na zemljevidu slovenskega ozemlja«, sestavil Rikard Svetlič. Knjiga obsega enajst tiskanih pol male osmerke ter vsebuje v abecednem redu imena vseh krajev, mest, rek, gora itd., označenih na zemljevidu, s kratko navedbo, kje se na njem najdejo. Na kazalo opozarjamo vse naročnike zemljevida in jih vabimo, da si ga naroče. Naročnino sprejema »Slovenska Matica«, Ljubljana, Kongresni trg 7-I.

x Karl Schönherr: Otroška tragedija, drama v treh dejanjih. Ljudski oder vprizori to obče priljubljeno Schönherrjevo delo v nedeljo dne 14. t. m. ob pol 16. uri v Narodnem domu. Pred prodaja vstopnic v trgovini ge. Zlate Brišnik, Slovenska ulica.

Sokolstvo.

o Sokolskega društva v Mariboru redni letni občni zbor se vrši v četrtek 11. januarja 1923 ob 19. (7.) uri zvečer. Dolžnost slehernega člana je, da se občnega zbora udeleži in dokazuje s tem zanimanje za društvo in Sokolsko disciplino.

o Sela odbora JSS se vrši dne 28. januarja 1923 ob 9. uri dopoldne v Ljubljani na mestnem magistratu. Dnevni

red: 1. Poročilo starešinstva, 2. Poročilo T. O. o prireditvi Saveznega tečaja, 3. Poročilo prosvetnega odseka, 4. Poročilo o delu Sokolstva v letu 1923, 5. Poročilo o prošnji glede olajšav pri vojaški službi, 6. Poročilo organizacijskega odseka o pravilniku poškodbenega fonda, 7. Slučajnosti. — Z ozirom na važnosti seje naj pošlje vsaka župa svojega zastopnika.

Izored sodišča.

Tatinska služkinja.

Dvaandvajsetletna, v Ruše pristojna služkinja Regina Polanec, ki je že 4-krat radi tatvine predkaznovana, je prišla dne 27. oktobra l. l. k svoji znanici, stanovnici Ani Gorjak v Kumen, okraj Maribor, in delala nekaj dni pri njej. Dne 3. novembra pa je izvabila svoji delodajalki 3 kg suhih gob v vrednosti 750 K pod pretvezo, da bo gobe v Mariboru prodala in njej kupila za izkupiček manufakturno blago. Po njenem odhodu pa je Gorjak opazila, da ji je Polanec ukradla veliko volneno ruto in par nogavice v skupni vrednosti 700 K. — Tereziji Fekonja v Pobrežju pri Mariboru, pri kateri je stopila v službo, pa je dne 17. novembra odnesla 2 ženske obleke, par čevljev, staro jono in ročno torbico v skupni vrednosti 5450 K. Nadalje je ukradla še isti dan Tereziji Greifoner v Novi vasi volneno žensko obleko in par čevljev, skupaj vredno 1300 K. Sodišče je nepopoljšljivo tatice nagradilo s šestimi meseci težke ječe.

Priče je žalil.

Posestnik Matija Gojkovič iz Pobrežja pri Ptuiu, je dne 27. junija l. l. pri neki sporni razpravi na licu mesta v Pobrežju razžalil priči Jerneja Svenšek in Jožefa Artenjak. Obema pričama je očital, da sta po krivem pričala. Proti Svenšku se je izrazil: »Se ne bojiš smrti, ker po krivem pričasti?« Artenjaku pa je rekel: »Si neumen, kaj se ne bojiš smrti, da po krivem pričasti?« Gojkovič je bil obsojen radi pregreška po § 104 srb. k. z. na 300 dinarjev denarne kazni.

Turistika in sport.

Smučarski tečaj v Bohinjski Bistrici. Vsled neugodnih snežnih razmer po dolinah in slabe vremenske prognoze za bližnji čas se preloži smučarski tečaj v Bohinjski Bistrici na poznejši čas. (TPR.)

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Četrtek, 4. januarja: Pričetek volilne borbe. — Muslimani sprejeli Pašičeve pogoje za vstop v vlado. — Sijajen demokratiški shod v Osijeku. Ogromna udeležba. — Začetek pariške konference.

Petek, 5. januarja: Seja glavnega odbora demokratske stranke o tekočih volilnih poslih. — Vojvodinski Nemci sklenili samostojen nastop pri volitvah. — Na pariški konferenci nastanejo nesoglasja med Anglijo in zavezniki, ki so odklonili angleški predlog za rešitev reparacijskega vprašanja.

Sobota, 6. januarja: Madžarska Koncentriralna čete ob jugoslovanski meji. — V Pragi izvršen atentat na finančnega ministra dr. Rašina, ki je tekoče ranjen. — Konec pariške konference. Pogajanja razlata, delegatje se vrnejo domov. — Konferenca glavnega odbora demokratske stranke v Novem Sadu. — Minister dr. Zupanič v Mariboru. — Morilec poljskega predsednika Narutowicza obsojen na smrt.

Nedelja, 7. januarja: Pravoslavni božič. — Brez posebnih dogodkov.

Ponedeljek, 8. januarja: Pričetek volilnega gibanja v mariborskem volilnem okrožju. Na zboru delegatov iz Prekmurja proklamirana kandidatura g. Štefana Kührja na listi dr. Kukovca. — V Celju je določen za kandidata za celjsko-vranjski volilni okraj g. Rebek. — Muslimani stopili v vlado. Omerović prevzame trgovinsko ministarstvo.

Torek, 9. januarja: Dr. Šupilo, minister brez portfelja imenovan za poljedelskega ministra. — Francija merava zasesti nemško ozemlje. — Turčija bo sodila vojne krivce in jih postavila pred izredno sodišče.

Gospodarstvo.

KMETIJSTVO.

Naše kmetijstvo v letu 1922.

Letošnja letina poljskih pridelkov in krme v državi je bila komaj povprečna, pri nas v Sloveniji sami celo izredno slaba. Le sadna in vinska letina v Sloveniji je zadovoljiva. Vinska letina je bila celo izredno bogata, le v kakovosti je zaostala za lansko. V splošnem je letina v Sloveniji, kakor moremo presoditi po privatnih virih, mogoče več kot za polovico slabša od letine v l. 1921. Uradni podatki o letini doslej še niso sestavljeni.

Istotako tudi uradni pregled posejane površine v Sloveniji v l. 1922. še ni ugotovljen. Razmerje napram letu 1921. se bržčas ni zelo izpremenilo, zato bo nudila približen pojem uradna statistika stanja kulturnih rastlin v Sloveniji za leto 1921.:

Žitarice:

Pšenica ozimna 49.376,55 ha, pšenica jara 1.975,77 ha, ječmen oz. 13.871,68 ha, ječmen jara 5.999,28 ha, rž ozimna 26.551,70 ha, rž jara 2.125,31 ha, soržica ozimna 1.289,89 ha, soržica jara 54,80 ha, oves 25.246,41 ha, koruza 38.406,60 ha, pira 409,13 ha, ajda 24.370,61 ha, proso 7.297,80 ha, sark 115,13 ha, vse ostalo 355,32 ha. Skupaj 197.446 ha.

Sočivje:

Fizol 10.424,75 ha, grah 182,74 ha, leča 155,92 ha, bob 348,54 ha, graščica 325,66 ha, vse ostalo 242,61 ha. Skupaj 11.680,22 ha.

Okopavine:

Krompir 40.675,34 ha, korenje 3.647,65 ha, sladkorna pesa 86,81 ha, hranilna pesa in repa 19.009,02 ha, zelje 3.673,36 ha, čebula in česen 172,53 ha, vse ostalo 322,91 ha. Skupaj 67.587,12 ha.

Trgovinske rastline:

Repica 573,21 ha, lan 1.387,15 ha, konoplje 292,72 ha, tobak 17,91 ha, mak 74,24 ha, hmelj 657,43 ha, cikorija 13,66 ha, solnčnice 16,75 ha. Skupaj 2.983,09 ha.

Rastline in krmo:

Črna detelja 18.691,06 ha, rdeča detelja 6.839,54 ha, lucerna 4.583,49 ha, esparzeta 201,87 ha, mohar 1 ha, vse ostalo 1.655,94 ha. Skupaj 31.972,90 ha.

Sadije:

Češnje 3239,47 ha (število dreves 1.076.572), jabolka 5642,81 ha (število 2.226.503), hruške 2819,21 ha (število 893.479), orehi 668,28 ha (število 184.463), vse ostalo sadije 507,89 ha (število 149.841). Skupaj 12.877,66 ha (število dreves 4.530.858).

Število živine:

Zanimala bo gotovo tudi statistika živine v Sloveniji. Po uradnem popisu živine dne 15. maja 1922. je bilo stanje nastopno: Konji 51.613 komadov, osli 180 komadov, mežgi in mule 124 komadov, goveda 386.719 komadov, prašiči 101.690 komadov, ovce 67.834 komadov, koze 18.073 komadov, perotina 807.003 komadov, čebelnj panji 49.355 komadov. Vinogradi v Sloveniji so merili l. 1921. skupaj 25.809,39 ha (od tega 6375,74 ha umičenih in zapuščenih), praha 3353,59 ha, travniki 254.730,91 ha, pašniki 208 tisoč 130,75 ha, ribniki in drugo 2901,73 ha.

Naše zadrugištvo v letu 1922.

V zadrugiškem registru ljubljanske trgovske in obrtniške zbornice je bilo vpisanih 5. oktobra 1922. 940 zadrug in 3 zveze, ki so: 1. Zadruga zveza v Ljubljani, r. z. z. o. z., 2. Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani, r. z. z. o. z. in 3. Zadruga zveza v Celju, r. z. z. o. z. Od 940 zadrug je: kreditnih zadrug 436, gospodarskih zadrug 129, živinorejskih zadrug 80, konzumnih društev 74, produktivnih zadrug 56, mlekarških zadrug 46, stavbnih zadrug 22, elektrarn 15, pašnih zadrug 13, strojnih zadrug 11, tiskovnih zadrug 8, vinarskih zadrug 8, električno strojnih zadrug 8, raznih zadrug 34, skupaj 940.

Pred vojno, v letu 1924. je bilo na Kranjskem 441 zadrug, od teh 219 z omejeno zavezo in 224 z neomejeno zavezo. Dalje je bilo od 443 kranjskih zadrug 228 hranilnic in posojilnic. Sedaj ima Kranjska 539 zadrug, Spodnja Štajerska pa 401 zadrugo, torej skupno 940 zadrug.

Iz statistike v »Narodnem Gospodarju« povzamemo še nastopne podatke o slovenskih zadrugiških zvezah za leto 1921.: (Za leto 1922. še končni podatki niso zbrani.)

Zadruga zveza v Ljubljani: Ustanovno leto 1899; število članov 481; število vpisanih deležev 37.280; stanje vlog pri zvezi 270.157.707; stanje kredita članov 114.608.843; celokupni promet 1 milijarda 744.583.492. — **Zadruga zveza v Celju:** Ustanovno leto 1883, reorganizirana 1905. število članov 158; število vpisanih deležev 18.959; stanje vlog pri zvezi 30.698.154; stanje kredita članov 16 milijonov 23 tisoč 575; celokupni promet 364.047.860. — **Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani:** Ustanovno leto 1907.; število članov 75; število vpisanih deležev 3282; stanje vlog pri zvezi 20.299.170; stanje kredita članov 2.922.145; celokupni promet 133.135.177.

Preizkusi z umetnimi gnojili spomladi leta 1923.

Kmetijska družba je sklenila spomladi 1923. l. nadaljevati preizkuse z umetnimi gnojili, ki jih je že v tekočem letu započela, na podlagi katerih bi se zbrali podatki, ki naj pokažejo potrebo naše zemlje v različnih delih Slovenije po hranilnih snoveh. Letošnji gnojilni preizkusi so navzlic suši ugodno uspeli. Pričakovati je torej, da bo učinek tudi v prihodnjem letu zadovoljiv.

Na temelju letošnjih preizkusov smo prišli do izkustev, ki jih bo pri prihodnjem tostvarnem delovanju treba upoštevati. Preizkusi z umetnimi gnojili v letu 1921 se bodo izvedli na nastopni način:

1. Pri izvedbi teh preizkusov se bodo najprej upoštevale delovne podružnice, absolventi kmetijskih šol in potem vsi umni kmetovalci, ki se za to zanimajo.

2. Vseh preizkusov bo približno 200, od katerih bo 50 izvedenih v demonstrativne svrhe, da se z njimi sploh pokaže učinek umetnih gnojil. Ti bodo izvedeni na površini od 2000 m², razdeljeni na štiri zemljišča po 500 m². Ostalih 150 preizkusov bo pa imelo namen pokazati ne samo splošen učinek umetnih gnojil, ampak tudi ugotoviti, katera vrsta umetnih gnojil je v enem ali drugem kraju učinkovitejša; izvedeni bodo na površini od 600 m² s 6 preizkusnimi zemljišči.

3. Od vseh 200 preizkusov se bo izvedlo 80 na travnikih, 40 na raznom žitu, 40 na koruzi, 40 na krompirju in pesi.

4. Prijave za te preizkuse sprejema Kmetijska družba do 30. decembra t. l. Na podlagi došlih prijav bo družba določila, koliko in katere vrste preizkusov se izvedejo v posameznih krajih. Vsak priglasilec mora natančno navesti ime in naslov posestnika, ki bo izvedel preizkus, vrsto kulture, za katero se je odločil, in površino prostora, ki ga v ta namen da na razpolaganje.

5. Vsi preizkusi naj se po možnosti izvedejo ob cestah in potih, da lahko vsak mimoidoči opazuje učinek umetnih gnojil.

V posameznih krajih, kjer se oglasi po več posestnikov, se bodo preizkusi izvedli na eni kulturi (na pr. vsi preizkusi na travnikih, ali vsi na žitu itd.), da se lažje da kontrolirati uspeh na podlagi enakih vremenskih vplivov.

7. Vsi ti preizkusi se izvedejo pod nadzorstvom kmetijskih strokovnjakov, ki jih določi Kmetijska družba.

8. Vsi preizkuševalci se bodo morali zavezati, da se bodo točno držali navodil, ki jih bodo pri tem delu dobili, posebno pa, da bodo pridelok natančno iztehtali, določili učinek posameznih umetnih gnojil in o tem svoječasno poročali Kmetijski družbi.

9. Prijave za preizkuse z umetnimi gnojili je doposlati družbi najkasneje do 30. dec. t. l. Do konca jan. 1923. leta se bodo določili preizkuševalci in način preizkusov ter se bodo brezplačno doposlala za to določena umetna gnojila. Začetek dela pri preizkusih bo pa konec februarja oziroma ob začetku spomladanskega obdelovanja.

Pozivljajo se podružnice, absolventi kmetijskih šol in sploh vsi umni gospodarji, da se čim prej priglasijo za te preizkuse pri Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani.

Kaj nas uči letošnja sadna letina?

Letos smo imeli splošno ugodno sadno letino. Vsak sadjerejec se je lahko prepričal, koliko je vredno sadno drevo in koliko posamezne vrste sadja. Letos je lahko spoznal, katere vrste so bolj rodovitne, katere manj itd. Sploh je moral priti do jasnega, kolike vrednosti je njegovo sadno drevo.

Sadjarji! Iz tega je treba sedaj izvajati posledice! Za nas ne sme biti vseeno, kakšno drevo raste po naših vrtovih in drugih zemljiščih. Za nas ne sme biti vseeno, ali je drevo rodovito in daje dobro sadje ali ne. Če bomo mirno trpeli, da raste tudi mnogo slabega drevesa po naših nasadih, potem smo sami krivi, če nimamo boljših uspehov v sadjarstvu. Zaveden sadjar to ni, komur je vseeno, kaj raste na vrtu. Če vidimo, da so slabe vrste vmes, vrste, ki malo rode in dajejo še slab sad, potem je treba, da take vrste precepimo. V precepljenju manj vrednih vrst imamo važen pripomoček, da se počasi znebimo slabih vrst in da se poprimemo le tistih vrst, ki nam obetajo več uspeha.

Lotimo se tudi v naši sadjarstvu napredka! Slabe vrste naj izginejo in naj napravijo prostor dobrim in priporočila vrednim vrstam. To precepljevanje se mora opraviti v najugodnejši spomladi, predno postane drevo sočno, tedaj predno se prebudi k novemu življenju. Potrebni cepiči naj se jemljejo od najbolj rodovitnega drevesa tistih vrst, ki so vredne, da jih razširimo. Ako bi vsako leto nekaj slabega drevesa precepili, bi že davno imeli bolj enotno in za trgovino bolj pripravno sadje kakor ga imamo danes.

V tem pogledu nas čaka še veliko in hvaležnega dela. Prav taka letina, kakor je bila letošnja, nas mora priganjati k precepljevanju. Pri nas je mnogo vrst, ki jih je treba nadomestiti z boljšimi in enotnimi vrstami, da bo več uspeha s sadno trgovino. Naj se pomnožujejo poglavitno maloštevne dobre vrste, ki se iščejo v trgovini.

Vrste pa, ki so same na sebi dobre, ki so pa v svoji rasti in rodovitnosti opesale naj se pomlajujejo, da jih pripravimo zopet do krepke rasti in do prejšnje rodovitnosti.

Zavarujte sadno drevo pred zajcem!

Zajec rad ogleda mlado sadno drevo. Posebno so mu všeč jablane, ki so cepilne že pri tleh in imajo žlahtno kožo. Divjakov se ne loti rad. Glodati začne takoj v pozni jeseni, četudi še ni snega. To dela iz sladkosnednosti, ker mu je koža žlahtnih jabolk za posladek. Ko pa zapade sneg in začne pritiskati mraz, pa zajec ne gloda drevesa za posladek, ampak za potrebo, ker težko dobi druge hrane. Takrat so mu pa večasih tudi divjaki dobri. — Gloda tako v živo, da drevo popolnoma uniči, zato je pa drevo pred njim zavarovati.

Nekateri zavijajo drevo v slamo. A ta ne drži v hudih zimah. Nekaj boljše je koruzna slama. Drugi zopet obdajajo drevo s trnjem. Na Koroškem obdajajo drevo s konopljo, ki zajcu smrdi. Zato puščajo tudi pri nas v zemljah par rastlin konoplje, da ne zahaja zajec vanje. Zopet drugi namažejo drevo z močnikom iz apna krvi in kravjeka. Ako deževje to odpere, potem je seveda treba drevo nanovo mazati. Samo apnen belež ne odganja zajca. Dež ga lahko odpere in potem je drevo zopet golo. Krj in kravjek imata pa v sebi klej, ki se bolje prime kože in dlje drži. Poleg tega se pa zajec ogiblje take maže, ker mu preveč diši po živalih. Dobro je med to mažo pomešati nekaj dendrina, karbola ali petroleja. Če se pa vsemu temu primeša še živalske dlake, ki se dobi ob snaženju krav in konj, potem pa to še posebno varuje drevo pred zajcem.

Kdor ima čresla, naj ga nabere na srobot, vrvice ali nit in ovije okoli drevesa; to drži. Kdor ima dostj kranjnikov, pa malo drevesa, naredi lahko iz njih drevesu hlače, kdor ima pa dostj denarja, pa lahko drevesu naredi hlače iz žičaste mreže.

Drevo je veliko vredno, zato ga je treba zavarovati tako ali tako, kakor je komu bolj priročno.

J. Žirovnik,

Travniki.

V tej in v par naslednjih številkah »Nar. lista« podamo nekatere glavne točke o tej danes skoro najvažnejši, v resnici pa najbolj zanemarjeni panogi kmetijskega obrata, in sicer nekaj o osuševanju in oskrbi, o gnojenju in namakanju ter o obnovi travnikov in pridelovanju za to potrebnega travnega semena.

Travniki so poleg gozda, ako tega sploh imamo, glavni domači vir za pridobivanje gnoja za naša polja, tako da, ako so travniki slabi, nimamo le slabe živine, marveč tudi slabo zagnojena in zato tudi ne dosti vredna polja. A pogledimo si samo travnike tod okrog. Po Pohorju so večinoma izčrpani, na apnu revni, vlažni travniki, katerih skoro edina trava je baloh (volk-nardus stricta), pusta, komaj za ovčjo pašo uporabljiva trava, po nekod pa niti ta ne more izpod za ped debelega mahu na dan. Vendar kdo se briga za to, koder je pač malo bolje, se pokosi a nabere se komaj toliko, da se splašča delo, in to na travnikih z močno težko zemljo, ki bi mogli dajati izvrstne košnje. Isti baloh, isti mah in izčrpana zemlja prevladuje po velikih ravnih travnikih od Poljskave in Slov. Bistrice doli do Dravinje in Haloških hribov, in vendar vse to tudi na debeli, močni glinasti zemlji. Največ imamo tod travnikov, razširjena bi morala biti prvovrstna živina, a kakšno živinico vidimo ravno po tej ravnini. Vsaj nekoliko boljši so travniki ob vznožju Slov. goric in po njihovih dolinah, vendar tudi tod prevladuje skoro povsod prevelika vlaga, a jarki, katere je kak pridnejši prednik izkopaj za odvod preobilne vode, so zapuščeni in zaraščeni in nikogar ni, ki bi si vsaj toliko časa vzel, da bi izčistil te. Gotovo je, da so mnogo krive Dravinja s pritoki, Pesnica i. dr., ki niso regulirane, vendar vsega ne, kajti one že davno upadejo, a travniki od njih ostanejo še vedno mokri, ker ni jarkov, da bi tudi iz teh odtekla voda in vpadla. Toda tudi če je suša, kakor je bila lani in letos, ni mnogo pomagano, ker te z mahom pokrite, izčrpane zemlje nimašo dati iz česa. V splošnem so pa skoro vsi travniki tudi v suhih legah pokriti večina s samimi rožami in plevelnimi rastlinami, dočim je dobrih trav na njih le malo. Vse to pa sedaj, ko je največja potreba po semu, ko so šle cene semna od vseh pridelkov najvišje, saj stane seno sedaj 400—500 krat toliko kot pred vojno, dočim krompir le 200—300 krat in koruza 100—200 krat, in vendar gnojimo tem rastlinam, za travnike se pa nihče ne zmeni. Če bi se gospodarji postavili vsaj na stališče južnjakov, ter bi vsaj toliko travnikov vzeli v oskrbo, da bi pridelali seno za lastno rabo, če jim že za denar ni, imeli bi mi vsaj nekaj travnikov že zboljšanih. Na vsak način je velika gospodarska škoda, da se pri nas travniki tako zanemarjajo.

Prvo in glavno delo je vrediti talne vodne razmere na travniku; vsako gnojenje in delo, predno ni odstranjena prevelika vlaga, je brez pozitivnega rezultata; zato si oglejmo najprej vodno vprašanje.

Travniki rabijo veliko vlage, zato razmeroma višjo talno ali podzemno vodo, kot pa njive ali pašniki, zato je tudi njih lega najugodnejša na težki, delno propustni zemlji v ravnini ob potokih in rekah. Najbolje je za travnik, ako stoji talna voda 60—80 cm pod površjem, to se pravi, ako skopljemo na travniku jamo ob ne presuhemo, a tudi ne premokremo časa ter počakamo, da se v njej nabere voda, upliva najugodnejše na razvoj trav, ako obstane v tej višini pod površjem. — Ako pa stoji talna voda višje je v zemlji preveč vlage in prevladujejo le kisle trave, ker se zemlja vsled pomanjkanja zraka ne more dovolj razkisliti, če je pa nižja n. pr. 1—1,50 m, oziroma je sploh ni, ne dobe trave dovolj vlage in zlasti ob suši zelo trpe. Taka zemljišča odgovarjajo bolje za njive, ker poljske rastline ne rabijo toliko vlage in ker s trajnim rahljanjem zemlje na površju ohranimo več vlage v njej. V višjih legah in bolj na propustni zemlji si vsaj deloma pomagamo pred prevelikim izhlapevanjem z obsečenjem zemlje s sadnim drevjem ter tudi z boljšim gnojenjem, ako nočemo raje uporabiti zemljišča za njive. Pri osuševanju moramo torej paziti, da ne gremo predaleč, da ne pade talna voda preizko ter da se ravna vrsta in način osuševanja po vzrokih preobilne vlage. V nižinah je navadno vzrok vlage zastajanje vode po rekah, potokih in kanalih, ki ni

majo dovoljnega padca, ob iznožju bregov in po njih pa zastaja voda vsled pretežke, nepropustne zemlje, kakor to zlasti vidimo na Pohorju. V prvem slučaju je za popolno vreditev vodnih razmer potrebno reguliranje in poglobitev rek in potokov, kar more v večjem obsegu izvršiti sicer le država, vendar bi pa morali tudi v tem oziru mnogo napraviti dobro organizirane vodne zadruge, ki bi kot take dobile precej podpor od države, dočim bo treba na državno izvršitev najbrže še silno dolgo čakati. A tudi posameznik lahko na svoji zemlji mnogo naredi, ako prepreže svoj travnik z jarki, da vsaj potem, ko uteče voda v potokih, more upasti tudi voda na njegovem travniku, ker glavno škoduje le ona voda, ki vsled naše malomarnosti ne more odteči ter zamočvirni svet in je glavni vzrok kislih trav in mahu. Tu so na mestu odprtji jarki, a ne samo 20-30 cm globoki in istotoliko široki, marveč vsaj 80-100 cm globine in širine, da more čim hitreje odteči voda ter upasti do pravih višine. Izkopana zemlja pa naj se ne pusti poleg jarka, da s tem jarek popolnoma svoj pomen izgubi, ne le, da zaostala voda ne more odteči v jarek, marveč, ker se zemlja vsled teže na obeh straneh jarka še bolj stisne, ne more podzemna voda v jarek in mesta za temi vzvišinami ostanejo še bolj zamočvirjena kot prej. Ta zemlja naj se spelje na kupe, pomeša z gnojem ter vporabi za napravo komposta ki je, kot bomo slišali, najboljši gnoj za travnike. Kako gosti naj bodo ti jarki, se ravna po množini vode in teži zemlje, najbolje nam to pač pokažejo kisle trave, šari, srpice, ločje in bičje, koder se še drže, tudi ne ovirajo preveč košnje s strojem, če so dobro urejeni.

Na vlažnih travnikih v podnožju in po Pohorju ter po Slov. goricah bi pa bila zlasti na mestu, koder je dovolj nagnjen svet, dobro izpeljana drenaža. Le tam, kjer so samo posamezna mesta travnika vlažna, zadostuje, če napravimo več malih, plitvih jarkov, ki zbero vodo, katero s skupnim jarkom odvodimo, vendar pa tudi taka mesta mnogo bolje osušimo z enostavno drenažo, ki nam vlago bolje zbere. Zlasti sedaj, ko je ravno v teh krajih preostalo nekoliko več denarnih sredstev od vina in lesa, bi lahko marsikak gospodar mislil na to, ter osušil marsikak vlažen travnik ter ga napravil z drenažo sposobnega tudi za njive. Upamo da ne, vendar je pa lahko, da se zopet povrnejo slabi časi, in takrat bi se rad marsikdo z veseljem spomnil, da si je v onih boljših časih popravil svoje travnike, katerih bi zdaj ne mogel več. Tu je pa zopet najbolj na mestu združeno delo za drenažiranje večjih površin, kot so n. pr. napravili to gospodarji v Ivajnkovcih, ker pride vse delo ceneje, se bolj rentira in država podpira le združeno delo. Koliko takega sveta še čaka pri nas na zboljšanje. Male drenaže na majhnih površinah, zlasti ako je treba osušiti le vlažna mesta, lahko izvede vsak gospodar sam, ako je le dovolj nagnjen svet. Dobro sicer delujejo tudi priproste drenaže iz šibja, vejevja ali kamenja, vendar je boljše vporabljanje glinaste drenažne cevi, ker je drenaža trajnejša in gre delo izvedeti izpod rok. Tudi pri drenaži je treba paziti, da talne vode na travniku preveč ne znižamo, zato ne smemo cevi nižje položiti kot 80-100 cm v zemljo, dočim so lahko na polju 130-150 cm globoko. Te cevi pa ne sesajo vode zlasti na težki zemlji, dalje kot na 5-7 m, zato ne smejo biti sesalne cevi več kot 10-14 m narazen. Da lahko v sesalnih ceveh uporabimo samo drenažne cevi z največjim premerom, t. j. 35-40 mm, ki so najceneje, naj ne bodo te nad 100 m dolge. Za odvajalne cevi, v katere speljemo sesalne cevi pa moramo vzeti večji premer, t. j. 45-60 mm, kar se ravna po množini vode in številu vanje stekajočih se sesalnih cevi. Drenažne cevi se dobe pri večjih opekarnah, tako v Račjem in na Pragerskem. Kdor želi, lahko dobi izčrpne podatke za izvedbo drenaže pri Kmetijski družbi, pri okrajnem ekonomu ali na kmetijskih šolah, kamor se mu je treba obrniti samo z dopisnico.

Prihodnjic podamo nekaj o gnojenju in oskrbovanju travnikov.

Drž. vinarsko nadzorništvo v Mariboru nas naproša opozoriti naročnike na vinske trte iz drž. tržnih nasadov da bodo vsled velikega števila naroc-

nikov, ki se morajo upoštevati, dobili dodajene le znatno znižana števila narocnih trt, in sicer posamezni po največ 500 komadov cepljenk, 400 komad. korenjakov in 800 komadov ključev. Priporoča se jim, da si primanjkljaj drugod priskrbe!

Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca januarja 1923 sledeče poučne tečaje in predavanja na Štajerskem: 1. v četrtek, dne 11. jan. v Dolnji Lendavi (tečaj o ravnanju z vinom, okr. ekonom Vojski); 2. v nedeljo 14. jan. v Orni na Koroškem (o pospeševanju živinoreje, okr. ekonom Wernig, v Gančanih v Prekmurju (o živinoreji, zboljšanju hlevov, okr. ekonom Vojski) in v Domorincih v Prekmurju ob 13. uri (o zboljšanju travnikov, pomočnik okr. ekonomo Pavlica).

Kako in kje se uporablja tekoči gnoj (gnojica)? Tekoči gnoj je jedek in oster, rumeni zelene bilke ter se sme uporabljati le v razredčenem stanju. Tudi če se uporablja pri drvenastih rastlinah, kakor n. pr. pri vinski trti v času ko raste, lahko isti škoduje. Če se pa to gnojivo rabi za vinsko trto po zimni, se lahko rabi nerazredčeno in zelo ugodno upliva. Za zelene rastline pa treba gnojico razredčiti za 4-5-krat, pri čem nikoli ne škoduje, marveč zelo pospešuje rast. Glede količine, katero je uporabiti, si je zapomniti, da vsebuje en hektoliter gnojnice okoli 1/4 kg dušika in 1/2 kg kalija, kar je danes vredno najmanj 10-12 K. Posebno učinkovita je gnojica na travnikih. — Po »Težaku«.

Zetev hmelja na Bavarskem. Glasom podatkov bavarskega statističnega urada se je pridelalo v minulnem letu na Bavarskem 50.345 meterskih stotov hmelja, t. j. dvakrat več, kot v letu 1921.

OBRT IN TRGOVINA.

Naše obrtništvo v letu 1922.

Število priglašanih in odglašanih rokodelskih obrtov od 1. julija 1921. do 31. julija 1922: prijav 2815 in odjav 2191 (prirastek 624).

Največji prirastek, to je 198, zaznamujejo čevljarji s 551 prijavi in 351 odjavami. Njim sledijo krojači z 295 prijavi in 192 odjavami (prirastek 103), šivilje s 181 prijavi in 116 odjavami (prirastek 65), mizarji z 232 prijavi in 176 odjavami (prirastek 56), podkovniki kovači s 163 prijavi in 61 odjavami in 81 odjavami (prirastek 38), tesarji z 32 (prirastek 42), mesarji s 119 prijavi in prijavi brez odjav (torej prirastek 32), kovači s 141 prijavi in 115 odjavami (prirastek 26), zidarji s 47 prijavi in 28 odjavami (prirastek 24), sodarji z 41 prijavi in 23 odjavami (prirastek 18), žage s 95 prijavi in 80 odjavami (prirastek 15) itd.

Po številu so najbolj padli peki s 55 prijavi in 103 odjavami. padec znaša torej 48. Njim sledijo mlinci s 199 prijavi in 230 odjavami in 49 odjavami (padec za 27), izdelovanje žganja s 18 prijavi in 39 odjavami (padec za 26), sedlarji s 26 prijavi in 36 odjavami (padec za 10) itd.

V obrtnem katastru je bilo torej skupno prijavljenih 7637 in odjavljenih 5549 rokodelskih obrtov in trgovskih obratov.

Koliko se plača taks na vžigalice? Kakor poročajo iz Osiljeka, je plačala tamošnja tovarna za vžigalice »Drava« za mesec december nič manj kot 13 milijonov 116 tisoč kron državne takse na vžigalice. Za vse leto 1922 je plačala ta tovarna na taksi 143.623.600 K. Tudi lepa svota.

Štedenje pri carinarnicah. Novi finančni minister se je odločil, da bo uvedel sistem štedenja v našo državno upravo. Razen odpusta uradništva namerava revidirati vse carinarnice ter one, ki imajo večje izdatke za vzdrževanje, kot pa znašajo carinski dohodki, ukiniti. Razen teh bo ukinitil tudi vse one carinarnice, ki nimajo primerne prostora, da bi lahko brezhibno vršile svojo službo. Upati je torej, da bo tudi mariborska carinarnica deložna temeljite, že davno potrebne remedure.

Češkoslovaška uvozi portugalsko vino. Glasom pogodbe, sklenjene med Češkoslovaško in Portugalsko, bo uvo-

zila Češkoslovaška 20.000 hl portugalskega vina; Portugalska pa dovoli zato carinske olajšave pri izvozu blaga iz Češkoslovaške.

TRŽNE CENE.

Tržne cene v Mariboru dne 1. januarja 1923. (Cene v dinarjih).

- Meso: Govedina I-III 14-10, sveži jezik 12-, vampi 7-, pljuča 5-, ledvice 12-, gobec —, možgani 10-, parklji 6-, vime 9-10, loj 5-14. — Teletina I-II 15-14, jetra 14-, pljuča 14-, ledvice —. — Svinjetina prašičje meso 20-22, salo 30-, čreva mast 22-50, pljuča 9-, jetra 10-, ledvice 15-, glava 13-, noge 9-, slanina sveža 28-30, papreirana 35-, prekajena 33-, mast 33 do 33-75, prekajeno meso 28-30, prekajene noge 9-, prekajen jezik 30-, prekajena glava 15-, amerik. mast 31-, — Drobniča: Kostrunovo meso —, jagnetina —, kozje meso —, kozlički —.
- Klobase: krakovske 35-, debrocinske 24-, brunsvijske 17-, pariške 18-, posebne 18-, safalade 18-, brenovke 28-, kranjske sveže —, prekajene 4-5, meseni sir 18-, poljske salame —, pretisnjene klobase 18-.
- Konjsko meso: I 4-5, II 3-4.
- Kože: konjske, komad 100-, gove 10-12,50, teletje 15-, svinjske 4-7, usnje gornje 90-120, podplat 100-.
- Perutnina: Piščanec majhen 16-, večji 30-, kokoš 32-36, raca 15-20, gos 50 do 55, golob —, zajec domač (majhen) 10-, zajec domač (večji) 15-.
- Divjačina: Zajec komad 60-, srne kg —.
- Ribe: Karpi 17-, belice —, šuka —, zabe (komad) —, raki (komad) —.
- Mlečni izdelki: mleko (liter) 3-50 do 4, surovo maslo (kg) 40-, smetane 15 do 16, čajno maslo 52-, maslo —, sir omentalski 110-, polementalski 50-57, trapistni 30-35, groyerski 40-, tilsitski 40-, parmezani 100-, sirček (komad) 6-7, jajca komad 1-75-2-.
- Pijača: Vino novo 7-9, vino staro 12-14, pivo 5-50, stekl. pivo 2-75, žganje 25-30.
- Kruh: Bel (kg) 7-, črn 6-, ržen —, zemlja 5 dkg komad 0-50, mlečni kruh —.
- Sadje: Jabolka I 3-50, II 2-50, slive suhe 5-7, marelice —, breskve —, kostanj surovi —, kostanj pečeni —, hruške I 3-4, II —, limone (komad) 0-75-1-50, oranže 1-1-50, rozice 7-, fig 15-, dateljni 30-, mandeljni 40-, orehi —, orehi luščeni 35-.
- Specerijsko blago: Kava I 52- II 42-, kava pražena I 60-, II 40-50, riž 10-12, sol 3-75, poper cel 30-35, poper mlet 35-, paprika 40-50, testenine 12-14, sladkor v prahu 22-, sladkor v kristalu 18-50, sladkor v kockah 21-00, kvas 17-50, škrob pšenice 15-, rižev 25-, kis navadni (liter) 1-50, vinski 3-, olje namizno 25-28, bučno 34- spirit denat. —, milo 14-17.
- Zito: Pšenica 4-50, rt 4-, ječmen 4-, oves 3-50, koruza 4-, proso 4-, ajda 3-50, fižol navadni 4-5, fižol rajeni —, grah —, leča 12-.
- Mlevski izdelki: Pšenična moka 0 7-, 1 6-50, 4 6-, 6 5-50, kasa —, ješprenj 6-25, otrobi 2-50, koruzna moka 4-50, koruzni zdrob 5-50-6-50, pšenični zdrob 7-50 ječmenova moka —, ajdova moka 1 9-, 2 7-50, ajdova kasa (liter) 7-8, ržena kava 10-15, cikorija 20-.
- Krma: Seno sladko 185-240, seno kisló —, otava —, detelja —, ovsena slama 125-150-, pšenična slama —, ržena slama — (za 100 kg).
- Kurivo: Drva trda 175-, mehka 120- (za m³), premog, trboveljski 40-50, velenjski 25-50 (za 100 kg) oglje 2-, koks 1-40 (za kg), liter petrolej 6-50, liter bencina 25- kg karbida 5 00, kg sveč 15-.
- Zelenjava in podzemljice: salata glavna (kg) —, strucnata —, endivija kom. 1-1-25, zelje pozno (kg) 2-50, karfižola (komad) 4-5, špargeljni šopek —, kupček spinate —, kumare komad —, jedilne buče komad —, grah luščen (liter) —, fižol stročja kupček —, peteršil šopek 0-25, zeleni šopek 0-25, čebule 4-7, česen 10-, pora (komad) 0-50, korenje vrtno 0-25, korenja navadna 0-25, zelenjava za kuho (šopek) —, 25, rdeča pesa (komad) 0-50, repa 0-25, koleraba podzemljica (komad) 0-50, krompir zgodnji (kilegr.) —, krompir pozni (kg) 1-25-1-50, hren 5-, zelje kisló 4-50, repa kislá 2-.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na sojem dne 9. januarja se je priglasilo: 1 konj, 110 volov, 306 krav in 5 telet; skupaj 422 glav. Povprečne cene so bi-

le sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 33-36 K; poldebili voli 29-32; plemenski voli 25-28; klavne krave debele 24-28; plemenske krave 17-23; krave za klobasarje 10-16; molzne krave 18-24; breje krave 18-24; mlada živina 15-30; teleta 34-36; svinje plemenske 55-60; svinje poldebele za zakol 1 kg mrtve teže 65-80. Mesne cene: volovsko meso I. vrste 56 K, druge vrste 48; meso od bikov, krav telic 40-44; teletje meso I. vrste 60, II. vrste 56; svinjsko meso sveže 80-88 K.

Vrednost našega denarja 3. t. m. Za 100 naših dinarjev se je dobilo v Curihu 5.65 švicarskih frankov, za 100 avst. kron 0.0075 švic. frankov, za 100 nemških mark 0.0525 švic. fr., za 100 čeških kron 14.75 švic. fr., za 100 laških lir 25.85 švic. fr., za 100 poljskih mark 0.03 švicarskih frankov.

Tržne cene v Celju dne 1. jan. 1923. Govedina: v mesnicah I. vrste 56 K, II. 48 K, na trgu I. 48 K, II. 36 K, 1 kg vampov 24 K, pljuč 24 K, jeter 48 K, ledje 48 K, loja 56 K, topljenega loja 70 K. Teletina: I. vrste 60 K, II. 56 K, 1 kg jeter 56 K, pljuč 28 K. Svinjina: I. vrste 88 K, II. 76 K, 1 kg pljuč 26 K, jeter 60 K, slanina I. 128 K, II. 120 K, na debelo 116 K masti 136 K, šunke 136-156 K, prekajenega mesa I. 120-152 K, II. 136 K, parkljev 30 K, glave 56 K, jezika 100 K, 1 kg kostrunovega mesa 40 K. Klobase: 1 kg krakovskih 100 K, braunšviških 50 K, hrenovk 100 K, safalad 80 K, posebnih 80 K, tlačenc 50 K, šunkove 110 K, suhih kranjskih 120-160 K, 1 komad 17-18 K, salami fine 340 K. — Perutnina: 1 majhen piščanec 40 K, večji 80 K, kokoš 100-140 K, petelin 140 K, raca 140 K, pitana gos 400 K, puran 450 K, domač zajec manjši 50 K, večji 70 K, 1 divji zajec 160-200 K, 1 kg srne 60-70 K, 1 liter mleka 12-14 K, 1 kg surovega masla 160 K, čajnega masla 240 K, sirčka 46 K, eno jajce 8 K, 1 liter starega vina 40-56 K, novega 28-40 K, piva 24 K žganja 100 K, — 1 kg belega kruha 28 K, črnega 28 K, žemlje 2 K kom. Jabolka 10-16 K, kg orehov 24 K, luščenih orehov 96 K, suhih češpelj 32-44 K, bruski 24-30 K, Specerijsko blago: 1 kg kave Portorike 240 K, Santos 200 K, Rio 152 K, Pražena kava I. 240 K, II. 200 K, III. 180 K, 1 kg kristalnega sladkorja 80 K, v kockah 88 K kavnne primesi 80-88 K, riž I. 48 K, II. 32-44 K, 1 liter namiznega olja olja 96-100 K, bučnega 112-120 K, vinskega kisa 16 K, navadnega 12 K, petroleja 24-26 K, spirita den. 48 K, 1 kg soli 14 K, celega popra 120 K, mletega 130 K, paprike 240 K, sladke paprike 340 K, riževoga škroba 88 K, pšeničnega škroba 56 K, testanin I. 68 K, II. 56 K, mila 64-72 K, karbida 20-22 K. Mlevski izdelki: moka št. 0 27.60, št. 1 27.20, št. 2 25.80, št. 3 24.40, št. 4 21.60, ržena moka 23.20, kaše 27 K, ješprenja 21 K, otrobov 9 K, koruzna moka 17 K, koruznega zdroba 21 K, pšeničnega 28 K, ajdove moka 30 K. Na debelo 40 vin, pri kg več. Zito: q pšenice 1820 K, rži 1700 K, ječmena 1400 K, ovsá 1400 K, prosa 1500 K, nove, sušene koruze 1350 K, fižola ribničana 2200 K, prepeličarja 1800 K, graha 4000 K, leče 6000 K. Kurivo: premog črni 154 K, rujavi 80 K, kub. m trdnih drv 500 K, 100 kg 150 K, mehkih 400 K, 100 kg 100 K. Krma: q sladkega sena 900 K, pol sladkega 800 K, kislega 700 K, slame 500 K. Zelenjava: 1 kom. endivije 2-6 K, 1 krožnik motovilca 7 K, 1 kg radiča 80 K, 1 kg poznega zelja 12 K, kislega zelja 20 K, 1 glava ohrovtá 4-7 K, 1 kg 16 K, 1 kg karfižola 40 K, 1 krožnik špinata 6-8 K, 1 kg čebule 20 K, česna 40 K, krompirja na debelo 6 K, na drobno 7 K, 1 komad repe 1 K, 1 krožnik 5 K, suhe gobe 1 kg 60 K.

Razno.

Proti atletiziranju žene. Francoski zdravnik dr. Fuidherbe piše v pariškem zdravniškem listu proti naraščajoči manjji francoskih žen za atletično vzgojo svojega telesa. Po njegovem mnenju ni ženski atletični pokret izraz njihovega psihoškega stanja, kar mora vsled tega povzročiti občutnost njihovih fizičnih izvorov. Ženi je cilj, pravi on, da postane mati a ne kakor ženski Dempsey, ker »močne nacije« opirajo na materino krilo (Napoleon). No, kedaj bodo vzgledali naše zdravništvo?

Iz življenja in sveta.

Kapitulacije.

Spricho sedanjih dogodkov v Turčiji čujemo vsak hip besedo „kapitulacije“. Kapitulacije so pogodbe med krščanskimi in nekrščanskimi državami. Na podlagi teh pogodb so pripadniki krščanskih držav, bivajoči v nekrščanskih državah v policijskem, civilnem in kazensko-pravnem pogledu podrejenim lastnim konzulom (jurisdikcijskim konzulatom). Odtegnjeni so torej sodstvu države, v kateri bivajo.

S Turčijo so bile opetovano sklenjene take pogodbe. Prva taka pogodba je bila sklenjena med Benetkami in Turčijo v letu 1479. Druga med Francem I., vladarjem Francije, in Selimanom II. v letu 1535. Po zgledu te pogodbe so bile sklenjene tudi številne nadaljnjene, ki so določale pravice jurisdikcijskih konzulov. Te pravice so:

1. V kolikor imajo pooblastilo od zakonodaje lastne države, imajo izključno policijsko naredbeno in kazensko oblast

nad pripadniki lastne države. Morejo jih tudi izgnati iz svojega okraja.

2. Imajo civilno in kazensko sodstvo v vseh sporih, če sta oba dela (tožitelj in toženec, tožitelj in poškodovanec) pripadnika njih držav.

3. Uživajo s svojimi redbinami in s svojim poslovilnim osebjem isto eksteritorialnost kakor poslaniki (niso podrejeni zakonu in pravu druge države), morejo imeti svojo častno stražo; njih zaščitna oblast se razteza čisto čez cela mestna okrožja, kjer bivajo s pripadniki svoje države.

Razen tega uživajo pravico eksteritorialnosti v Turčiji tudi pripadniki krščanskih držav. Kapitulacije določajo torej z eno besedo, da so pripadniki krščanskih držav v Turčiji popolnoma odtegnjeni državnim oblastem, da velja zanje načelo osebnosti, dočim so v krščanskih državah po teritorialnem načelu vse osebe, bivajoče v njih, podrejene zakonu države. To krčenje svoje teritorialne suverenosti po kapitulacijah je Turčija dovoljevala začetkom le zato, ker je hotela številnim trgovcem in

obrtnikom iz krščanskih držav olajšati bivanje v Turčiji, da tako deloma poravnava gospodarsko pasivnost Turkov. V naravnem razvoju države pa je bilo, da je začel naraščati odpor proti takemu krčenju državne vrhovne oblasti. V letu 1846. so se ustanovile takozvane „mešane trgovske sodnije“, ki so precej omejile konzularno sodstvo. Te sodnije so bile sestavljene po polovici Turkov, po polovici pa iz pripadnikov krščanskih držav. Neki zakon iz leta 1867. je dovolil tujcem pridobivanje turške zemljišne lastnine, a je vse tozadavne stvarne in osebne tožbe odkazal turškim sodnijam. S tem se je še bolj skrčilo konzularno sodstvo. Slednjic so se tudi za razne kazensko-pravne stvari ustanovile mešane sodnije.

Ali vse to krčenje konzularnega sodstva vendar ni odpravilo načelnega izjemnega položaja pripadnikov krščanskih držav v Turčiji.

V letu 1914. je proglasila Turčija odpravo kapitulacij. Krščanske države, tudi Nemčija in Avstrija, so oporekale. V sevreški mirovni pogodbi pa je Tur-

čija zopet privolila v nadaljno veljavo kapitulacij.

Sport.

: Nemčija : Italija 1:3. Na novega leta dan se je odigrala v Milanu pred 28.000 gledalci imenovana mednarodna nogometna tekma, katero je Italija odločila z 3:1 v svojo korist.

: Dunaj : Rapid: Slovan 5:3 (4:2). »Slovan«, prvak drugega razreda je postal »Rapid« zelo resnega nasprotnika.

: Eliminiranje politike iz sporta. Mednarodni biciklistični savez (sedež v Parizu) je pozval na svoj sledeči mednarodni kongres vsa nemška bicikl. združenja.

: Hitroetni rekord je dosegel v Maršailleu pilot Sadi Locoite. Prevozil je v eni uri 348,02 km.

: Podpiranje sporta v Franciji. Iz letošnjega budžeta za vojsko se izplača vseni sportnim društvom Francije (7.286 klubov) po 1.100 frankov. Sicer skromna podpora, priča pa o umevanju sporta drugod. Pri nas bi gotovo tozadavne želje padle v zamašena ušesa.

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!

Mala oznanila.

Služkinja, pridna in poštena, vsača kuhanja, se sprejme. Prednost imajo Primorke. — Vprašati je v parni pekarni na Glavnem trgu. 46

Zmožan vlinčar z večimi delavnimi močmi se s 1. februarjem sprejme. Vpraša se pri Viljemu Erbacher, Ptuj. 49

Pohišstvo lastnega izdelka, spalne jedilne sobe, kuhinjske oprave po znižanih cenah. Tovarna pohištva Koroska cesta št. 46. 48 5-1

Svinjska mast, garantirano prvovrstna, soljeno slanino od debelih srbskih prašičev prodaja tvrdka D. S. Marković, Beograd, zastopnik za Slovenijo: Božidar Jovanović, Maribor, Aleksandrova cesta 55. 2578

Proda se več lepega papirja po K 10—kg. Vprašati: Aleksandrova So, trgovina. 40

Za bodoče pustne veselice je na proslaj: Primerne plesne obleke kostumi za maske, bluze, traki, zelo lep kimon, prvovrstne pahljate, lak čevli, pozlačeni in barvani plesni čevlji, nov klak, fina aalonska obleka, moški čevlji, zelo lep zimski plašč (še predvojno blago) ter različne stvari, vse zelo po ceni. Cankarjeva ulica (Reiserstrasse) št. 2, II. nadst., na levo, vrata 8. 47 2-1

Genilni jermeni v vseh dimenzijah, kakor tudi sival, in vozal, jermeni se dobe pri IVANU KRAVOS, Aleksandrova cesta 17. 51 10 1

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Prodaj harmonij s 6 registri za 8000 K. Kje, pove upravnistvo. 33 2-2

Perilo, klobuke, dežne plašče, čevlje, gamaše, dežnike, palce, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri **JAKOB LAN, Maribor, Glavni trg 2**

Manufakturna trgovina
FRANJO MAJER, MARIBOR

Glavni trg št. 9

Zaloga raznovrstnega češkega sukna, ševijota in kamgarna za moške in ženske obleke, platna, perila, nogavic, sešitih odev, pirotskih preprog itd. 2539

BERSON

gumijevi podplati in podpetniki prhanijo Vaši obutvi nad polovico popravil. — Glavna zaloga:

Dragotin Roglič, Maribor

Koroska cesta 19. Telefon 157.

Izdelovalnica **KARO-čevljev.**

Montaža brezplačna. 2575

Prostovoljna javna dražba

moške in ženske obleke in malenkosti po Vladimiru Solniškov se vrši po sodnijskem naročilu v petek, dne 12. januarja 1922 ob 14. (2.) uri popoldne v Frankopanovi ulici št. 23. 45 2-1

Notar dr. Franc Firbas, kot sodni poverjenik.

Veletrgovina z železnino Pinter & Lenard

Telefon št. 282 Maribor Telefon št. 282

Brzojavni naslov: Pinter Maribor

V zalogi se nahaja:

Traverze, cement, železo vseh vrst, pločevina, štedilniki, žica, žičniki, pumpe, razne cevi, kovanja za zgradbo in pohištvo, kuhinjska posoda vlija in pločevinasta, kovaško, ključavničarsko in mizarsko orodje, kose, brusni kamni in vsi v železninsko stroko spadajoči predmeti. Blagajne vseh vrst, verige domače tovarne. Postrežba točna, cene solidne! 2576

LOKAL

za sedlarsko in jermensko delavnico se išče na primernem kraju za tako obrt, t. j. da se lahko vozniki s konji mimogrede ustavi. Ustmene ali pismene ponudbe na tvrdko Ivan Kravos, Aleksandrova cesta 13 ali pa Koroska cesta 17. 50 10-1

Kupimo vsakvrsten

stavbeni les

kakor tudi deske, kole, drva in oglje. Ponudbe na Toth d. d., Bačka Topola. 42 3-2

Najbolj varno naložite Vaše prihranke

pri

Mestni hranilnici v Mariboru

ker jamči za vloge mesto Maribor z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo, ker ima posojila vknjižena na prvem mestu na posestvih in hišah in ima največjo in najlepšo palačo v Mariboru. — MESTNA HRANILNICA je pupilarno varen denarni zavod, pri katerem nalagajo sirotinski denar sodišča: Maribor, Gornja Radgona, Murska Sobota in Dolnja Lendava. Istotako tudi morebitne vloge okrajnih glavarstev. Hranilnica podpira s posojili zlasti kmetško ljudstvo in male obrtnike proti jako nizkim obrestim in si je pridobila med ljudstvom toliko zaupanja, da so hranilne vloge v času od prevrata narastle od 38.000.000— na 75.000.000— kron.

Od 1. januarja dalje bode obrestovala vloge po 5%, večje in stalnejše pa po dogovoru tudi višje. 2574 6-4

Agraria, družba z o. z. v Mariboru

Aleksandrova cesta št. 26

kupuje:

po dnevnih cenah orehe in fižol.

prodaja:

čebulo, krompir in jabolka po najnižjih cenah.

Najboljše in najcenejše

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odevje itd. se dobi prvovrstno pri

I. N. Šoštarič, Maribor

Aleksandrova cesta št. 13. 2577